له بێرلین دا هێشتا دادوەر هەیە

ساڵی 2005

بە بۆنەی سێزدەهەمین ساڵوەگەڕی تیرۆری کاك دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانو هاوڕێیانی لە ریستورانی میکۆنووس لە شاری بێرلین پێتەختی وڵاتی ئاڵمان ، عەلی سەجادی لە رادیۆی 24 ساعەتەی فارسی زمانی "فردا" زنجیرە بەرنامەیەکی بە ناوی "در برلین هنوز قازی هست" لە 13 بەشدا بڵاو کردوە. بە هۆی گرینگی بابەتەکەوە "رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران" هەر سێزدە بەشی ئەم بەرنامەیەی وەرگێڕاوەتەوە سەرزمانی کوردی و سایتی کوردستان میدیاش دەقی ئەم وەرگێڕانە دەیخاتە پێش چاوی خوێنەران.

بەشی یەکەم: "حوکمی دادگای بەرزی بێرلین دژ بە کۆماری ئیسلامیی ئێران"

ئامادەکاری بەرنامەکە عەلی سەجادی: لە سەرەتای شۆڕشی ئیسلامیی‌یەوە تا ئێستا بە پێی ئەو زانیاری‌یانەی کە لە لایەن هێزەکانی ئۆپۆزیسیونی کۆماری ئیسلامی‌یەوە بڵاو کراوەتەوە، زیاتر لە 260 کەس لە هاووڵاتیانی ئێرانیو تێکۆشەرانی سیاسی لە دەرەوەی وڵات تێرۆر کراونو کوژراون. لەگەڵ ئەوەیدا کە لە تەواوی ئەم تێرۆرانەدا نیزامی کۆماری ئیسلامی ئێران هەمیشە وەك تاوانباری پلە یەك ناسراوە. بەڵام تەنیا پەروەندەی یەك لەوان، واتە تیرۆری رێبەرارنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران (دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزب، فەتاح عەبدوولی نوێنەری حیزب لە ئورووپا، همایون ئەردەلانو نوری دێهکوردی‌هاوکارو دیلمانجی دوکتور شەرەفکەندی) لە ئاڵمانو و لە ریستوارنی میکونوس، لە بێرلینو لە شەوی پێنج شەممە 17ی سێپتامبری 1992، مەحکوومییەتی نیزامی کۆماری ئیسلامی لێکەوتەوە.

سەرەڕای تەواوی هەوڵو تێکۆشانی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی، لقی یەکی لادادگای بەرزی بێرلین دوای دادگایی‌یەك کە نزیك بە 5 ساڵی خایاندو بە وتەی رۆژنامەکانی ئاڵمان یەکێك لە پڕ خەرجترین دادرەسی‌یەکانی مێژووی ئەم وڵاتە بووە، دوای گوێدان بە شایەتی دانی 180 شایەتو تاوتوێ کردنی هەزاران لاپەڕە بەڵگە، رۆژی پێنجشەممە (10ی ئاوریلی 1997) حوکمێکی 400 لاپەڕەیی دەرکرد کە تیایدا کۆماری ئیسلامیی ئێران وەك گەڵاڵە داڕێژەرو بەڕێوەبەری تیرۆرەکە مەحکووم کرا. ئەمە لە مێژوودا بۆ یەکەمین جارە کە ژمارەیەك لە رێبەرانی وڵاتێك کە هێشتا لەسەر کورسی دەسەڵات پاڵیان داوەتەوە، بە تیرۆرو کوشتن تاوانبار دەکرێنو دادگا بۆ یەك لەوان ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعاتو ئاسایشی کۆماری ئیسلامی حوکمی گرتنو قۆڵبەس کردنی دەرکردو هێندێکی دیکەی وەك ئایەتوڵڵا عەلی خامەنەیی، رێبەری نیزامی بە مەبەستی وڵامدانەوە بە هێندێك پرسیار بانگهێشتی دادگا کرا.

لە بەشێك لەم حوكمە مێژووییەدا هاتووە: دوای تاوتوێ کردنی هەموو بەڵگەو مەدرەکەکان بەم ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بە هۆی ناکۆکیەکانی نێوخۆی ئۆپۆزیسیون بووە، بەڵکو دەقیقاً بە سەرنج دان بە بەڵگەکان، رێبەری سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستمی دەسەڵاتداریتیدا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەیەوە بووەو راوەستاوە.

قازیەکانی دادگا لە بەشێکی دیکەی حوکمەکەدا هێناویانە: تاوانبار نە قوربانیەکانی خۆیانیان ناسیووەو نە پێوەندیەکی شەخسیشیان لەگەڵ ئەواندا هەبوە، بەڵکو ئەم کوشتارە بە هۆی بەستراوەیی تاونبار بە نیزامی سیاسیی ئێرانو مەئموور بوونیان لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتیو ئەمنییەتیەوە بەڕێوەچووە. کازم دارابی، یوسف ئەمین، عەباس راحلو ئەوانی تر وەك مۆرەی حیزبوڵلاییو بەستراوەییان بە نیزامی سیاسیی ئێرانو بە دەستورو فەرمانی بەرزترین کار بەدەستانی کۆماری ئیسلامی ئێران ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە. کە وابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسیەو چونکی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی ئێران لە پشت ئەم تیرۆرەوە بووە، ئەم تیرۆرە تیرۆریزمی دەوڵەتیە.

بەم شێوەیە دادگایی بێرلین، ناسراو بە دادگای میکونوس، دەوڵتی کۆماری ئیسلامی ئێرانی وەك نیزامێکی جینایەتکار ناوزەدکرد کە لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بردنە پێشی ئامانجەکانی خۆی کەڵك وەردەگرێ.

بە بۆنەی پێکهێنانی کۆنگرەی ئەنتێرناسیوناڵ سوسیالیست لە 14 تا 18ی سێپتامبری 1992دا رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە بێرلین بوون. ئەوان لە دوانیوەڕۆی رۆژی پێنجشەممە لە ریستورانی میکۆنووس کە خاوەنەکەی ئێرانیەك بە ناوی تەبیب غەفاری بوو بە مەبەستی چاوپێکەوتنو دانیشتن لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئێران کۆبوونەوەو لە کاتی خواردنی شێودا هێرشیان کرایە سەرو لە 9 کەسی ئامادە لەسەر سفرەی شام، 4 کەسیان کوژران. خاوەنی ریستورانەکە بریندار بووو 4 کەسی دیکەش بە سڵامەت رزگاریان بوو (پەرویز دەستماڵچی، مێهدی ئیبراهیم زادە، مەسعوود میرراشد، ئەسفەندیار سادق زادە)

مێهدی ئیبراهیم زادە سەبارەت بە شێوەی هەڵکەوتنی رێستورانەکە دەڵێ:

رێستورانی میکۆنووس لە شەقامی پراگی شاری بێرلین هەڵکەوتووە کە شەقامێکی بۆنبەستە، بەو مانایە کە ماشین ناتوانێ تیایدا تێپەرێت بەڵام نەفەر دەتوانێ بە پیادە تیایدا هاتوچۆ بکات.

پەرویزی دەستماڵچی دوای 2جار قسە کردن لەگەڵ نوری دێهکوردی بە تەلەفوون، دەروات بۆ ریستوران. ناوبراو لەم بارەوە دەڵێ: کاتێك کە من گەیشتم، نوری دێهکوردیو دوکتور شەرەفکەندیو هومایون ئەردەڵانو فەتاح عەبدولی لەوێ بوون. عەزیز غەفاریش خەریکی چێشت لێنان بوو. دوای ماوەیەك موجتەبا ئیبراهیم زادەش هات. ئەویان لە گۆڕینی کاتەکە ئاگادار

کردبووه. دوو کەسی دیکەشی لێبوو (بە هەڵکەوت لەوێ بوون)و لەسەر داوای نوری دێهکوردی لەسەر مێزەکە دانیشتبوون.

مێهدی ئیبراهیم زادە سەبارەت بە ناوەرۆکی باسەکانی نێوان رێبەرانی کوردو تێکۆشەرانی سیاسیی ئێران لە رێستورانی میکۆنووس دەڵێ: ناوەرۆکی وتوێژەکان لەسەر داخوازییە نەتەوەیەیەکانو دێموکراسی بۆ ئێرانو لە راستی شێوەی سەقامگیر کردنی دێموکراسی لە ئێرانو ئەوەیکە ئۆپۆزیسیۆن دەبێ چ یەکیەتیو هاوکارییەکیان پێکەوە هەبێو چ شتگەلێکیان لەنەزردابێ کە بتوانن رۆژێك یارمەتی بە سەقامگیری دێموکراسی لە ئێران بکەن.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: لەو شەوەدا باس لە تیرۆرەکانی رێژیم کرا لە دەرەوەی وڵات، باس لە مەرگو ژیان کرا. دوکتور شەرەفکەندی بە منی گوت: من لە کوردستان بووم، لە شاخو کێوەکان کە لەگەڵ چەند پێشمەرگە دانیشتبووینو باسمان لە مەرگو ژیان دەکرد، یەکێك لە پێشمەرگەکان هەستاو بەسەر بنەگیایەك دا بازێکی داو گوتی: کاك سەعید نێوان مەرگو ژیان هەر ئەوەندەیە. بە داخەوە ئەو شەوەش ئەو کارەساتە رووی دا.

بەشی دووهەم: لە ریستورانی میکۆنووس چ قەوما؟!

کاتژمێر 5و17 دەقیقەی شەو بوو، رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە ریستورارنی میکۆنووس خەریکی وتووێژ کردن بوون، تێرۆریستەکان وەژوور کەوتن:

پەرویز دەستماڵچیلەم پێوەندییەدا دەڵێ:

خەریك بوو لەگەڵ دوکتور شەرەفکەندی قسەم دەکردو رووم لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، ئاغای میرراشد هاتە نێو قسەکەمان، من ویستم ئاور بدەمەوەو چاو لە میرراشد بکەم تا بزانم چی دەڵێ: دیتم دوو لاقی بەهێز هاتنە لای منو لە نێون منو ئاغای میرراشد راوەستان. ویستم چاو لە سەروچاوی بکەمو بزانم کێیە، تیربارێك هاتە نزیك دمو چاومو لە مەودای چەند سانتیمتری چاوی مندا بەرەورووی دوکتور شەرەفکەندی دەستی کرد بە تەقە کردنو من سیدانە قاپۆرە (پووکە) فیشەکم دیت. ئەو کاتەی کە تیربارەکە رووبەروی دوکتور شەرەفکەندی بۆوە ئێستاش لە زەینم دایەو ئەوەیکە موجتەبا ئیبراهیم زادە هاواری کرد "کوڕەکان! تیرۆرە"و هەر دوو دەستی هێنا کە نووری دێهکۆردیو ئەوی تر بکێشێتە ژێر مێزەکەو دەنگی ئاغای میرراشد ئێستاش لە گوێمدا دەزرینگێتەوە کە روو بە نوری هاواری کرد: نوری، دوکتور بۆچی واتان لێ هاتووە؟!

مەسعوود میرراشد کە رووی لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، بکوژەکەی نەدیبوو، بەڵام دوکتور شەرەفکەندی بکوژەکەی دیبوو: نەفەرێك بە دموچاوی داپۆشراوەوە کە تیربارێکی بەدەستەوە بووە. دوکتور شەرەفکەندی کە ئەم نەفەرەی بەم شێوەیە دیتبوو، رەنگی پەڕیبوو. میرراشد پێی وابوو دوکتور شەرەفکەندی سەکتە لێی داوە، لە کاتێك دا بە وتەی پەرویز دەستماڵچی، کاتێك دوکتور شەرەفکەندیبکوژەکە دەبینێ، مەرگیش بە چاوی خۆی دەبینێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

من کە چاوم بە مەسعوود کەوت لە راستی‌دا هەستم کرد کە تووشی سەرسوڕمان بووە، چون لە راستی‌دا ئەو هاواری لە دوکتور شەرەفکەندی کردبووو رووی کردە موجتەباو لێی پرسی: دوکتور بۆ وای لێ هاتووە؟

ئەم پرسیارە ئەوە دەگەیەنێ کە ناوبراو شتێکی لە دموچاوی دوکتوردا دیوە. هەر لەو کاتەدا کە ئەم پرسیارە لە لایەن مەسعوودەوە کرا، دەنگێك لە پشتی مەسعوودەوە بیسترا، جنێو بوو کە بە شێوەیەك ئێمەی دەگرتەوە، جنێوەکە "مادر قحبەها" بوو... .

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

من کەوتمە حاڵەتێکی سەیرەوە. واتە رووبەرووی من خەریك بوو قەتڵێك بەڕێوە دەچوو، تیرۆر دەکرا. بی ئەوەی کە بە خۆم بزانم لەسەر کورسی‌یەکەم، بە پشت دا کەوتم. هەر کە من کەوتم، دوای یەك دوو، سێ چرکە فەتاحی عەبدولیش کەوتە لای من، سێ سانتیمترێك لە من دوور بوو، ئەویش مەترسی‌یەکی هەست پێکردبوو بەڵام لەوانەیە لە من درەنگتری هەست پێکردبێ. چونکی کاتێك کە کەوتمە لای من دیتم زاری پڕ ببو لە خوێنو فیشەکەکە لە دڵی دابوو، من چیدیکە تەکانم نەخوارد. دوو جار دەستڕێژکرا. دوای دوو جار دەستڕێژکردن بە تیربار بۆ ماوەیەك بێدەنگی دەورووبەری داگرت، من هەر لەوێ کەوتبوومە ژێر مێزەکەوە، چاوەکانم کردەوە، لە ژێر مێزەکەوە کە دەمڕوانیمە ئەو شوێنەی کە تیربار بەدەستەکەی لێ راوەستابوو، واتە ئەو شوێنەی کە پێشتر من لێی دانیشتبووم، لەم کاتەدا من دەستێکم دیت بە کۆڵتەوە تیری خەلاسی بە دوکتور شەرەفکەندی‌یەوە نا.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ: خۆشم نازانم چۆن بوو خۆم خستە ژێِر مێزەکە. نوری لە لای منەوە دانیشتبوو، ویستم لەگەڵ خۆم بیکێشمە ژێر مێزەکە، کاتێك کە ویستم ئەو کارە بکەمو خەریك بوو رامدەکێشا فیشەکێکی بەرکەوت. ئەوە هەستی من بوو لەو کاتەدا. چونکی من کە ئەو حەرەکەتەیەم کرد چاوەکانم توند بەستبووو چاوەڕوان بوومو دەمگوت ئێستاش نۆرەی من دەگاتێو تیرێکم وێ دەکەوێ، یان دەمگوت لێم دراوەو ئەوە خەریکم بیر لە هێندێك شت دەکەمەوە. زۆر سەیر بوو: دەنگی کورسی، دەنگی توندی لاقی تیرۆریستان، دەنگی شکانی شیشەو دوایەش دەنگی دەستڕێژو هاتوو چۆی قاپوورە فیشەك کە وەك تەرزە دادەبارینە سەر زەوی. دوا دەنگە دەنگ بڕا .کاتێك کە دەنگە دەنگ بڕا ماوەیەك بوو، چەند چرکە سانیە، دەقەیەك یان دوو دەق نازانم، ناتوانم بە وردی بیڵێم، بەڵام هەر ئەوندە دەزانم: هەرچی بوو یان هەرکەسو ئێستاش ئیدی هیچ نەماوە. یەکەم دژکردەوەی من ئەوە بوو کە دەستم کرد بە بانگ کردنی دۆستەکانم، وتم: پەرویز، مەحموود، دوکتور، نووری. یەکەم جار کە بانگم کردن چاوم بەسرابوو. من وڵام دانەوەی مەحموودو پەرویزم گوێ لێ بو کە وتیان: ها... ها...، دوای ئەوەیکە ئەم وڵامانەم بیست چاوم کردەوە. کە چاوم کردەوە دیتم، نوری کەوتوە بەسەر مندا. هێشتا خەریکی هەناسە لێدانە، بەڵام خوێن لە سینگی دەهاتو کراسەکەی منی خوێناوی کردبوو. خوێنو شیشەو قاپوورە فیشەك تێکەڵ ببوون.

چەند کورسی‌یەك کەوتبون. لەو لاترەوە فەتاح عەبدولی‌و ئەردەڵان کەوتبوونە سەر زەوی، هەر دووکیان بە پشتەوە کەوتبون‌و هەناسەیان نەدەدا. دوکتوریش هەر لەو شوێنەی کە دانیشتبوو بەرەولای نووری لار ببوەوەو سەری تۆزێك بە پشت دا کەوتبوو هەناسەی نەدەدا. عەزیزی غەفاریش (خاوەن رێستۆرانەکە) رووبەرووی شەرەفکەندی کەوتبوو سەر زەوی. ئەویش هاواری دەکردو قسەی دەکردو دەستی بە زگیەوە گرتبوو، دیار بوو کە ئەویش فیشەکی بەر کەوتووە. فیشەکیان لە زگ‌و لاقی غەفاری دابوو.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

هومایون ئەدەڵان دوو فیشەکی بەر کەوتبوو، بەڵام نەمردبووو تەنیا بێهۆش ببوو. لەو کاتەدا بە هۆش دێتەوەو سەری هەڵدێنێ. ئەو کەسەی کە تیری خەلاس بە شەرەفکەندی‌یەوە دەنێ دەبینێ کە هومایون زیندووە دەگاتە سەری‌و فیشەکێك بە سەری‌یەوە دەنێ. لەم کاتەدا ئەم بیرە لە کەللەی دام کە ئەمانە تیری خەلاس بە هەموومانەوە نانێن‌و هەر ئەم کارەش کرا. ئەوان دوای کوشتنی هومایون هەڵاتن. دوای ئەوەیکە ئەوان هەڵاتن من دەنگی ئیبراهیم زادەم بیست کە دانە بە دانە بانگی کردین (بە نێو). دەیەویست بزانێ کێ ماوەو کی مردووە. پاشان ئێمە هەستاین‌و لە ژێر مێزەکە هاتینە دەرێ، سێ کەس کوژرابوون: دوکتور شەرەفکەندی، هومیایون‌و فەتاح عەبدولی. نوری دێهکوردی 7 فیشەکی بەر کەوتبوو، هێشتا هەناسەی دەکێشا، دیمەنێکی دڵتەزێن بوو، زۆر دڵتەزێن. کاتێك کە هەستام 2 کەس کەوتبوونە سەر زەوی. دوکتور شەرەفکەندی لەسەر کورسی‌یەکەی 2 رەگباری لێدرابووو 2 تیری خەلاسیش. نوری دێهکوردی دەوچاوی پڕ بوو لە خوێن. هێشتا هەناسەی دەکێشا. لەم حاڵەتەدا کە ناوبراو خەریکی هەناسە کێشان بوو بۆ ساتێك دەستم رۆیشت‌و ویستم لە باوەشی کەم‌و پێم وابوو پێویستی بە منە، چەند سانتیمترێك دەستم مابوو بگاتە دەوچاوی، خێرا کشامەوە دواوەو ترسام نەکا دەست لە دەوچاوی بدەم‌و حاڵەتی بشێوێنم‌و ئەمە ببێت بە هۆی مردنی.

دوای هەڵاتنی بکوژان پیاوێکی ئاڵمانی کە مشتەری هەمیشەیی رێستۆرانی میکۆنوس بوو دەسبەجێ بە تەلەفوون رووداوەکە بە پۆلیس رادەگەیەنێ‌و پەرویز دەستماڵچی تەلەفۆن بۆ مێهران بەراتی، دۆستی نزیکی خۆی دەکات‌و پێی رادەگەیەنێ کە میوانانی میکۆنووس تیرۆر کران.

بەشی سێهەم: بێ بنەمایی یەکەمین تۆمەتلێدانەکان

تا ئەو کات (کارەساتی ریستورانی میکۆنووس) دەیان کەس لە نەیارانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە دەرەوەی وڵات کوژرابوون‌و بەردەوام دوای ئەم کوشتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە بڵاو دەبۆوە کە کەسانی سەر بە ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی یەکتریان کوشتووە.سەبارەت بە روداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمان‌و باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لەم وڵاتەدا دژبەرانی کۆمای ئیسلامی‌یان تاوانبار کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە: یەکێك لە رزگاربووانی کارەساتی میکۆنووس دەڵێ: ئێمە لە بەرانبەر ئەم تۆمەتلێدانە نارەوایانەدا دەستمان دایە لە قاودانو روونکردنەوەی بیروڕای گشتیو بە تایبەت پەرویز دەستماڵچی لەم بارەوە رۆڵێکی باشی گێڕا. پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: بەیانی رۆژی دواتر خۆم گەیاندە شوێنی رووداوەکەو لە کۆڕی سەردان هەواڵنێر، وێرای باسکردنو گێڕانەوەی رووداوەکە قامکی تاوانبارکردنم بەرەو کۆماری ئیسلامی راداشت.

لە رووداوی ریستورانی میکۆنووس 17ی سێپتامبری 1992 سێ کەس لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران: (سادق شەرەفکەندی، فەتاح عەبدولیو هومایون ئەردەلان) دەسبەجێ کوژرانو نوری دێهکوردی کە بە توندی بریندار ببوو گوێزرایەوە بۆ نەخۆشخانەو دوای دیاری کردنی شوێن پەنجە (انگشتنگاری)و وێنە هەڵگرتنەوە لە شوێنی رووداوەکەو هێندێك کاری دیکە، نزیك بە کاتژمێر یەكونیوی شەو رزگار بووانی کارەساتەکەیان گواستەوە بۆ بنکەی پۆلیس تا راپۆرتی پۆلیس بە قسە کردنی ئەوان تەکمیل بکرێ. لەبەرە بەیانیی 18ی سێپتامبرو هاوکات لەگەڵ تەکمیل بوونی راپۆرتی سەرەتایی پۆلیسی بێرلین، هەواڵ گەیشت کە نوری دێهکوردیش لە نەخۆشخانە گیانی لەدەست داوە.

لەم بارەیەوە پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

تەواوی ئەو دیمەنانەی دۆستایەتی 20 ساڵەو خەباتی هاوبەشمان لە پێش چاومداو لەیەك سات دا تێپەڕین. نزیك بە 6ی بەیانی بوو، لە بنکەی پۆلیس هاوسەری نوری دێهکوردیم دیت. هەر کە منی دیت دەستی کردە ئەستۆمو دایەو قوڵپەی گریانو پێی وتم: ئەگەر نوری شتێکی لێ بێت من چی بکەم. پێم شتێکی وانیە مەگری. شۆهرە بەدیع، هاوسەری نوری دیکهموردی کە بە تەلەفون برایەکی دوکتور شەرەفکەندی لە رووداوەکە ئاگادار کرابۆوەو لە کوژرانی هاوسەرەکەی هەواڵ نەبوو، خۆی گەیاندبۆوە بنکەی پۆلیس. ناوبراو دەڵێ: کەس پێی نەدەوتم کە لە راستیدا چ قەوماوە.

تا ئەوکات دەیان کەس لە ئوپوزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی، لە شاپوور بەختیارەوە بگرە تا فەرەیدون فەرۆخزادو حسێن مەزلومان لە دەرەوەی وڵات کوژرابوون. بەردەوام دوابەدوای ئەم کوشتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە بڵاو کرایەوە کە کەسانی سەر بە ئوپوزیسیۆنی ئێرانی دەستیان لە کوشتنی یەکتریدا هەبووەو لایەنگەلێکی وەك موجاهیدنی خەلق یان کوردە شۆڕشگێڕەکانیان بە بەرپۆەبەری ئەم کوشتارانە تاونبار دەکرد. بەڵام بەردەوام توێژینەوەکانی پۆلیسی وڵاتانی جۆراوجۆر ئەم دەنگۆیانەیان رەتدەکردەوە. سەبارەت بە رووداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمانو باڵوێزی کۆماری ئیسلامیش لە رێگای باڵوێزی ئەوکاتی خۆیەوە زۆر بێشەرمانە رایگەیاند: ئێمە لەم رووداوە بەداخین!!!و لایەنە رەقیبەکانی تاوانبار کرد.

پەرویز دەستماڵچی: کاتێك کە لە بنکەی پۆلیس گەرامەوەو بۆ ماڵ، دیتم رادیۆو تەلەویزیونەکان هەموویان باس لە رووداوی شەوی رابردوو دەکەن کە لە ریستورانی میکۆنووس تەقە کراوەو

لایەنەکانی ئوپوزیسیونی کۆماری ئیسلامیی ئێران: کوردەکانو ئێرانیی‌یەکان یەکتریان کوشتووە. هیچ سەنەدو بەڵگەیەك بۆ ئەم مەسەلەیە لە گۆڕێدا نەبوو.

مێهدی ئیبراهیم زادەش دەڵێ:

ئێمە بە روونی دەمانزانیو جیا لە کۆماری ئیسلامی ئێران هیچ دوژمنێکمان بۆ ئەم قوربانیانەو خۆمان نەدەدیتو تەنیا ئاماژەمان بەرەو کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو. ئێمە خۆمان گەیاندە بیروڕای گشتیو وتووێژو چاوپێکەوتنی زۆرمان کرد، بە تایبەت پەرویز دەستماڵچی کە زمانی ئاڵمانی باشتر دەزانی. ئێمە هەوڵماندواە رەهەندەکانی جەنایەە کە لە روانگەی خۆمانەوە باس بکەین. ئەم کارەمان هاوکات بوو لەگەڵ هەوڵو تێکۆشانی هەمەلایەنەو یەکپارچەی ئوپوزیسیون کە تا ئەو کات هێندێك نەرمترو هێندێکیش توند کاریان دەکرد، بەڵام لەو کاتەدا هەموویان بە یەکپارچەیی هاتنە مەیدانو بۆ راگەیاندنی راستیی‌یەکان. هاوکات رێکخراوی سیخوڕی ئینگلیس زانیاریی‌یەکی دا بە رێکخراوی ئیتلاعاتی ئاڵمان کە بکوژان ئێستا لە فلان شوێن دا خەریکی ژیانن. سەرەڕای ئەوە هێندێك لە کاربەدەستانی ئەمنییەتیی ئاڵمان لە هەوڵدا بوون کە خێرا کۆتایی بە مەسەلەکە بێننو نێوی کۆماری ئیسلامی نەیەتە نێو ناوان، بەڵام هەوڵی ئوپوزیسیۆنی ئێرانی ئەوانی ناچار کرد کە کاری لەسەر بکەنو وەدوای ئەم زانیاریانە کەون.

پەرویز دەستماڵچی دوای رووداوەکە کە هەوڵو تێکۆشانی خۆی دەخاتە گەڕ بۆ روون بوونەوەی شووناسی بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە. نەتەنیا لەبەر هۆی ئەوەیکە بە شێوەیەکی ئەخلاقی خۆی لە بەرانبەر دۆستانی تیرۆرکراویدا بەرپرسیار دەزانێ بەڵکوو .... دەستماڵچی لەم بارەیەوە دەڵێ: بیرم کردەوە کە ئەگەر من ملکەچ بمو خۆ بە دەستەوە بدەمو هیچ نەڵێم، پێش ئەوەیکە ئەوان فیزیکی من لە نێو بەرن، من لە باری رۆحی‌یەوە جەستەی خۆم لەنێو بردوەو مردوومو ناتوانم بەو شێوەیە بژیم. لە ئاکامدا هەر ئەو شەوە بڕیارم دا بمێنمەوەو بەرەنگاری بکەمو هەوڵ بدەم روون بێتوە مە ئەم تیرۆرە کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

پەرویز دەستماڵچی بەیانیی رۆژی دوهەمی رووداوەکە پێوەندی بە رۆژنامەی "بێرلینێرسایتۆنگ"و "ورێنرکریف" یەکێك لە بەرپرسانی هەمان رۆژنامەوە دەگرێت. ورێنرکریف وتووێژ لەگەڵ دەستماڵچی سازدەکات. دەستماڵچی رای خۆی لەسەر بەڕێوەبەرانی کارەساتەکە باس دەاتو دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی رووداوەکە.

دەستماڵچی دەڵێ: کە گەڕامەوە بۆ شوێنی رووداوەکە دیتم نزیك بە 200 تا 300 رادیۆو تەلەویزیونو هەواڵنێری جیهان لەوێ کۆبوونەتەوە. پۆلیس گەڕەکەکەی داخستبووو کەسیش نیە بلێ چی قەوماوە. رۆیشتمە پێشەوەو وتم دوێنێ لێرە بووم، لە ریستورانو لە نێو رووداوەکە . کە ئەمەم وت، هەموویان هێرشیان بۆ لای من هێنا، منیش رووداوەکەم لە یەك دوو دەقیقەیەکدا زۆر بە کورتی بۆ گێڕانەوەو وتم: ئەم تیرۆرە بە دەستی کۆماری ئیسلامیو دەزگاکانی ئیتلاعاتی ئێران بەڕێوە چووە. لەم کاتەدا چەند کەسێك لەوێ بوون کە لانی کەم بۆ روانینی ئەوکاتی من جێی گومان بوونو پێم وابوو هەر ئێستا سەرم دەبڕن. دوای ئەم قسانەی منو وتووێژم لەگەڵ

راگەیەنەکان، بۆچوونەکان تۆزێك گەڕابوونەوەو لەم کاتەدا دادستان هاتو پێی وتم: ئێمە ئەگەری ئەوە دەدەین کە کاری خود لایەنەکانی ئوپوزیسیون بێت، یان لەوانەیە حکوومەتێك لەپشت رووداوەکەوە بێ.

بەشی چوارەم: روون بوونەوەی رۆڵی کۆماری ئیسلامی لە رووداوی میکۆنووس دا

رۆژێك دوای تیرۆرەکە، کۆبوونەوەیەکی خۆڕسکی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەڕێوە چوو. حەمید نەوزەری بەرپرسی پەنابەران لە بێرلین دەڵێ: لەم کۆبوونەوەدا لەگەڵ نوێنەری پارێزگار چاوپێکەوتن‌و قسەمان کردو پاشان هەموومان بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین‌و لەوێ رێورەسمێکمان بەڕێوە برد.

پێوەندی نێوان ئێران‌و ئاڵمان لەو کات دا لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو، بەو پێیە کاربەدەستانی ئەمنییەتی ئاڵمان لە هەوڵدا بوون قامکی تاوان ئاماژە بە کۆماری ئیسلامیی ئێران نەکات.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: کۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوە بوو کە بەردەوام زۆر هێرشبەرانە دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوە. هەر لەم کاتەدا بڵاوبوونەوەی وتارێك لە رۆژنامەی ئاڵمانی "فوکوس" پەردەی لەسەر دەستێدابوونی کۆماری ئیسلامی هەڵدایەوەو شکایەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە رۆژنامەی "فوکوس" لەگەڵ شکست بەرەوروو بوویەوە.

رۆژی دوای تیرۆرەکە، دوانیوەڕۆی رۆژی هەینی "18ی سێپتامبری 1992" کۆبوونەوەیەکی خۆڕسکی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەڕێوە چووبو.

حەمید نەوزەری بەرپرسی ناوەندی پەنابەرانی بێرلین دەڵێ: لەو کاتەدا پارێزگار لەوێ نەبوو، ئێمە لەگەڵ نوێنەرەکەی قسەمان کردو نیگەرانی خۆمان دەربڕی. من لە بیرمە ئەو کات رۆژنامەی "کیهان" بە دەستمەوە بوو کە لەسەر بەرگەکەی وتوێژی فەلاحیان کە لە 30 ئووت وتبووی: ئێمە نفوزمان کردۆتە نێو حیزبی دێموکرات، چاپ کرابوو. ئەمە بەدەستی منەوە بوو. لەو خۆپیشاندانەدا بۆ راگەیەنە گشتی‌یەکانم خوێندەوە. پاشان لەگەڵ حەشیمەتەکە بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین‌و بۆ یادی ئەوان بێدەنگیمان راگرت. حەوتوو نەبوو کە لە لایەن ناوەندی پەنابەران‌و زۆربەی لایەن‌و رێکخراوە سیاسی‌یەکانەوە، رێورەسمو ناڕەزایەتی‌یەك بەڕێوە نەچێت‌و ئەم کارانە تا ساڵی 1997 بەشێك لە تێکۆشانی ئێمە بوو.

پێوەندی ئێران‌و ئاڵمان تا کاتی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ریستورانی میکۆنووس لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو. حەمید نەوزەری لەم بارەوە دەڵێ:

کاتێك کە خەریکی بەرنامەی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکە بوون، هەیئەتێکی پایەبەرز هاتبوون لەگەڵ هاوئاهەنگکەری رێکخراوە ئەمنییەتی‌یەکانی ئاڵمان‌و دەفتەری سەدری‌ئەعزەمی ئەوکات وتووێژیان کردو مەرجێکی پەرەپێدانی پێوەندی نێوان دوو وڵات لەسەر جێبەجێ نەکردنی کاری تیرۆریستی لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو کە ئێران ئەمەی قبووڵ کردبوو، ئەمەش لە

دادگا هاتبۆوه بەر باس. ئەوەیکه ئاڵمان، ئێران لەدەست خۆی بدات بۆ لابیەکانی ئابووری ـ سیاسی ئاڵمان به هیچ شێوەیەك كارێكی ئاسان نەبوو. هەر بەم هۆیانه تا كاتی قۆڵبەسكردنی تاوانبار هەوڵ دەدرا ناکۆكیی نێوان كوردەكان، ناکۆكیه نێوخۆییەکان بە تایبەت لە لایەن ئێرانەوە زەق بكرێتەوە.

ئیستراتیژی لایەنگرانی پێوەندی نێوان ئاڵمانو ئێران ئەوە بوو کە: له ئێران دوو جەناح هەن، جەناحی توندڕەو بەم كارانە دەیانەوێ زەربە لە جەناحی میانەڕەو بدەن. لەم نێوەدا تەنیا تێكۆشەرانی سیاسیو بنەماڵەی قوربانیانو رزگار بووان بوون كه پێداگرییان لەسەر دەستێدابوونی ئێران لە رووداوەكەدا دەكرد، ئەویش تەنیا لەسەر هێندێك هۆكاری لۆژیكی (منگقی) وەك ئەوەیكە جیا لە كۆماری ئیسلامی هیچ كەسو گرووپێك لەم كوشتارانە قازانج وەرناگرێ، ئەڵبەتە لە بواری دادوەرییەوە ئەم شێوه هۆكار هێنانەوانە بایەخێكیان نیە.

دوای بەڕێوە چوونی توێژینەوە سەرەتایەكان لە لایەن پۆلیسی بێرلینەوە بە هۆی بایەخی مەسەلەكەو ئەوەیكە كوژراوەكان میوانی بێرلینو حیزبی سوسیال دێموكراتی ئاڵمان بوونو هەروەها گومان لەوەیكە لەوانەیە دەوڵەتێك لە پشت ئەم كوشتارانەوە بێت، لێكۆڵینەوەی زیاتر خرایە ئەستۆی پۆلیسی ئاڵمانو كۆمیسیونێك بە ناوی میكۆنووس بە 89 ئەندامەوە كرایە بەرپرسی راپۆرتی ئەم رووداوە. لە حاڵێكدا هێشتا كۆماری ئیسلامی بە سوێندخواردن دەستێدا بوونی خۆی رەت دەكردەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

كۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوه بوو كه بەردەوام بە تەواوەتی دەستێدا بوونی خۆی رەت دەكردەوەو هێرشبەرانە كاری دەكرد . من لە بیرمە حسێن مووسەویان باڵوێزی كۆماری ئیسلامی لە "بۆن" وتوێژێكی لەگەل گۆڤاری "ئیشپیگل" كردبوو. ناوبراو سوێندی خواردبوو كە ئێمە كارێكمان بەم رووداوە نەداوە، ئەمە شەڕی خودی كوردەكانەو ئوپوزیسیۆنەو یەكتری دەكوژن.

پاشان لە دادگای میكۆنووس روون بۆوەو سەلمێندرا كە ئاغای موسەویان نە تەنیا لە تیرۆری میكۆنووس بەڵكوو لە تیرۆرەكانی ئورووپادا رۆڵێكی بنەڕەتی گێڕاوە. ئاغای موسەویان ئامادە نەبوو لەم پێوەندیەدا لەگەڵ رادیۆ فەردا قسە بكات. لەم كاتەدا بڵاو بوونەوەی وتارێك لە رۆژنامەی "فوكوس" پەردەی لەسەر دەستێدا بوونی كۆماری ئیسلامی لە رووداوەكە هەڵدایەوە كە قۆناغێكی نوێی لە لێكۆڵینەوەكان بەدواوە بوو.

"هوفرشولتر" نووسەری ئەم وتارەی فوكوس لە یەكێك لە هاوڕێیانی خۆی كە ئەندامی كۆمیسیۆنی 89 نەفەرەی میكۆنووس بووە، دەبیستێ كە لێكۆڵینەوەكان وا نیشان دەدەن كە كۆماری ئیسلامی گەڵاڵە دارێژەرو بەڕێوەبەری كوشتارەكان بووەو بەوانیان وتووە: كەسانێك كە راستەوخۆ دەستیان لە كوشتارەكان دا بووە قۆڵبەس بكەنو سزایان بدەن. بەڵام لە پێوەندی لەگەڵ پێوەندیەكانی پشت پەردەو دەستێدابوونی ئۆرگانەكانی كۆماری ئیسلامیی ئێران نابێ هیچ باسێك بكرێو

ئاکامی ئەم لێکۆڵینەوانە لە راپۆرتێکی سێ لاپەڕەییدا دراوە بە ئۆرگانە پێوەندیدارەکان لە ئاڵمان.

ئاغای هۆفرشولتر لە وەها ناداپەروەرییەك زوێر دەبێو بە وەدەست هێنانی نوسخەیەك لەم راپۆرتەو ئەنجامدانی لێکۆڵینەوەیەکی زیاتر وتارێك بڵاو دەکاتەوە بۆ یەکەمین جار بێ ئەوەیکە ئاماژ بە سەرچاوەیەك بکات، وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەك گەلاڵە دارێژەرو بەڕێوەبەری تیرۆری میکۆنووس ناوزەد دەکات. لەگەڵ باسکردنی هێندێك وردەکاری وەك چۆنیەتی هاتنی تیمی تیرۆر لە ئێرانەوەو لەم شتانە. بڵاو بوونەوەەی ئەم وتارە بوو بە هۆی ئەوەیکە باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی ئێران دژ بە رۆژنامەی فوکوس شکایەت بکاتو داوای 500 هەزار مارك زەرەروزیان بکات. لە دادگاو لە بەرانبەر قسەکانی پارێزەری کۆماری ئیسلامیدا لەسەر درۆبوونی ناوەرۆکی وتارەکە ئاغای شولتر کۆپی سەنەدە سێ لاپەڕەیەکەی کۆمیسیۆنی میکۆنووسی پێشکەش بە دادوەر کردو سەرۆکی دادگا دوای تەئیدکردنی دروست بوونی بەڵگەکەو هەڵسەنگانی لەگەڵ وتارەکەی هوفر، ئیدیعای کۆماری ئیسلامیی ئێرانی رەت کردەوە. ئەمە یەکەمین شکستی کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو بۆ پێشگیری لە بەرەوپێش بردنی لێکۆڵینەوەکانو بەڕێوەچوونی دادگای میکۆنووس. ئەمە سەرەتای دەسپێکردنی هێرشی ئێرانیەکانی دانیشتووی بێرلینو بنەماڵەی قوربانیان بوو لە راگەیەنەکان بۆ کۆمەڵگای ئاڵمانو خەڵکی جیهان.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

دوای دادگایی کردنی بڵاوکراوەی فوکوس ئێمە لەگەڵ کەسانێك ئاشنا بوین کە لە نێو تیمەکەدا هەواڵنێری زۆر باش بوونو ئەمانە لەم توێژینەوانەی کە دواتر کردبوویان چ بۆ پۆلیسو چ بۆ کارەکانی ئێمە یارمەتییەکی باشیان کردین کە هەنگاو بە هەنگاو ئێمە بتوانین بەرەوپێش بچینو نیشان بدەین کە کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

بەشی پێنجەم: قۆڵبەس کردنی تیرۆریستان

دوای تیرۆری میکۆنووس، کاربەدەستانی پۆلیسی ئاڵمان رایانگەیاند کە ئەگەریکی زۆر هەیە کە بکوژان لە ئاڵمان وەدەر کەوتبن. دەنگۆیەکی بەهێز لە ئارادابوو کە دەوڵەتی ئاڵمان، بڕیاری بە پۆلیسی ئاڵمان داوە هەوڵ بۆ قۆڵبەس کردنی بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە نەدەن. چونکی بە وەها گرتنو قۆڵبەستکردنێك، ئەگەری شێوانی پێوەندی نێوان دوو دەوڵەتی ئێرانو ئاڵمان لە ئارادا بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

ئاڵمانییەکان (دەوڵەتی ئاڵمان) پێیان وابوو بە گیرانو قۆڵبەسکردنی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی، زنجیرە عەمەلیاتێکی تیرۆریستی بەڕێوە دەچێت کە ئەمنییەتی نەتەوەییان دەخاتە

مەترسییەوەو گیانی هاوولاتیان دەخاتە مەترسییەوەو لە ئاکامدا سیاسەتیان ئەوە بوو کە درێژەیان بە کات دەدا تا وەکوو تیرۆریستان لە ئالمان نەمێنن.

رابردووی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەها نیگەرانییەکی هەلدەگرت. بەلام بە پێی راپۆرتەکان هەموو بکوژان ئالمانیان بەجێ نەهێشتبوو. دەزگای سیخوڕی بریتانیا پۆلیسی ئالمانی ئاگادار کردبۆوە کە بکوژان هێشتا لە ئالمان ماونەتەوەو دوو کەسیان لە مالی برای یوسف ئەمینن. رۆژی 4ی ئۆکتۆبری 1992 پۆلیسی ئالمان هێرشی بردەسەر مالی یوسف ئەمینو دوو کەسیان بە ناوەکانی "یوسف ئەمین و عەباس راحل" قۆلبەس کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەلێ:

عەباس راحل کەسێك بوو کە ئەرکی لێدانی تیری خەلاسی لەسەرشان بوو. یوسف ئەرکی راوەستان لەبەر درگای لەسەرشان بوو بۆ ئەوە کەس لە ریستورانەکە وەژوور نەکەوێ.

یوسف ئەمینو عەباس راحل لوبنانینو لە دادگا روون بۆوە کە هەردووکیان لە سالەکانی 1985و1986 لە دەورووبەری شاری رەشتو لە ئۆردووگایەکی سوپای پاسداران بۆ ماوەی 6 مانگ دەورەیان دیبوو. دوای بەشدارییان لە شەڕی ناوخۆیی لوبنان چووبوونە ئالمان. بەلام ئەم دوو کەسە لە بەڕێوەبەرانی گەلالەکە بوون.

عەباس راحل دوای گیرانی بێدەنگ دەبێ بەلام دوایی چەند رۆژ یوسف ئەمین دانی بە تاوانەکەیدا ناو وردەکارییەکی زۆری لە شێوەی چۆنیەتی تیرۆرەکەو بەڕێوەبەرانی سەرەکی پشت پەردە ئاشکرا کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەلێ:

شوێن پەنجەی گیراوەکانو یەك لەوان عەباس راحل بە چەکەکەوە مابوو. چەکەکە دوای تیرۆرەکە لە نێو کیفێکی وەرزشیدا فرێ درابووە پارکینگێکی ماشینەکان. چەکەکە لە رێگای ئیتلاعاتەوە گەیشتبووە دەستی کازم دارابی. کازمی دارابی کازرونی ئێرانییەکی ناسراوە کە لە سالی 1983 لە ئالمان بووە لە بەرانبەر حەرەکەتە ئیعتیرازییەکانی خوێندکاران کە بە دژی کۆماری ئیسلامی رێکیان دەخست بە توندی هەلوێستی دەگرتو وەك مۆرەیەکی توندڕەوی کۆماری ئیسلامی ناسراوەو دوو، سێ جاریش بڕیار بوو لە ئالمان وەدەرنرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندییەدا دەلێ: کازمی دارابی سالی 1980 هاوکلاسی من بوو، دووراودوور یەکترمان دەناسیو من دەمزانی کە ئەو لایەنگری رێژیمەو لە خۆپیشاندانەکاندا کە لەبەردەم بالوێزخانەکانی کۆماری ئیسلامیدا بە بۆنەی زەخت خستنە سەر زیندانیانی سیاسی رێکدەخرا، کازمی دارابی سەردەستەی تاقمی حیزبوللاو ئێرانیو لوبنانی بوو کە بەرگری لە بالوێزخانەی کۆماری ئیسلامی دەکرد.

کازمی دارابی جیا لە بەشداری لە خۆپیشاندانەکان بە قازانجی کۆماری ئیسلامیو ئەندامبوون لە رێکخراوی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی ئێران، پێشینەی دیکەشی لە بنکەی پۆلیسی ئاڵماندا هەبوو.

ناوی کازم دارابی لە کارەساتی شاری ماینس دا هەبوو کە گرووپە حیزبوڵڵاییەکانی لایەنگری ئێران ئەندامانی خۆیانیان لە سەرانسەری ئاڵمان کۆ کردەوەو لە مانگی مارسی 1982 هێرشیان کردە سەر ئەو خەوتنگە (خوابگا)یانەی کە خوێندکارانی ئوپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی تێیدا دەژیانو خوێندکارێکی ئاڵمانی لەم رووداوەدا گیانی لەدەست دا. یەکێك لە گیراوانی ئەم رووداو کازمی دارابی بوو.

دوای رووداوی شاری ماینس کازمی دارابی بە 8 مانگ زیندانی مەحکووم کرا، بەڵام بە دەستێوەردانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی کۆماری ئیسلامیو باڵوێزخانەی ئێران لە بۆنو هەوڵی وەزارەتی دەرەوەی ئاڵمان بڕیار درا ناوبراوی تا کۆتایی خوێندن لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

جیا لە دارابی ئەوانی تر وەدەرنران. کازمی دارابی تا ئەو رۆژەی کە وەك بەشدار لە تیرۆری دادگای میکۆنووس قۆڵبەس کرا، خوێندکار بوو. دیارە کە ئەم مۆرەیە بۆ دەوڵەتی ئێران چەندە بایەخی هەبووە کە بە تایبەت ویستوویانە لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

مێهدی ئیبراهیم زادە:

دارابی لە تیرۆری میکۆنووس دا رۆڵی "تدارکاتچی" واتە رێکخستنی لە ئەستۆوە بووەو کەسێك بووە کە لوبنانییەکانی بۆ ئەم کارە دۆزیوەتەوە. لە راستیدا دارابی رۆڵی رێکخستنی کارەکانی هەبووە بۆجێبەجێ کردنی دانی تیرۆرەکە. ئامادە کردنی خانووی جێی متمانە بۆ تیرۆریستەکانیش لە ئەستۆی دارابی بووە.

کازمی دارابی لە رێگای ئەمانی فەراهانی (باڵوێزی ئێران لە بێرلین)و جەوادی، ئەفسەری ئەمنییەتی باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە بۆن پێوەندی بە وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی وڵات (واواك)ەوە هەبووە. سەرەڕای ئەمەش بۆ باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی کاری دەکردو بە پێی بەڵگەی فەرمی باڵوێزخانەی ئێران لە ئاڵمان ناوبراو لە ساڵی 1991دا وەك نوێنەری تەواو بڕیاردەری کۆماری ئیسلامی لە غورفە (دیوی) ئێران بە رێکخراوی ئیدارەی پیشانگاکانی بێرلین ناسێندرا. کازمی دارابی جیا لە خاوەندارێتی بەقاڵیو سەوزی فرۆشی، ئەندامی ئەنجوومەنی ئیسلامیی خوێندکارانیش بوو. پاشان دادگا دەریخست کە دارابی لەگەڵ دوو کەس بە ناوەکانی بەهمەن برنجیانو سابت دیانەت گیلانی رێکخستنەکانی ئەنجوومەنی ئیسلامییان بەڕێوە بردوە. ئەم دوو کەسەش بە پێی بەڵگەکانی دادگا بۆ واواك کاریان دەکرد. جیا لە عەباس راحلو کازم دارابی کازرونی دوو کەسی دیکەش بە ناوەکانی محەممەد عەتریسو عەتاوڵڵا ئەیاد گیرانو قۆڵبەس کران کە هەردووکیان لوبنانی بوون.

پێنج کەسی دیکەش توانیان هەڵێن‌و ئاڵمان بەجێ بهێڵن. ئەم 5 کەسە بە پێی بەڵگەکانی دادگا بریتی بوون لە: سێ ئێرانی‌و دوو عەرەب. گرینگترین کەسیان عەبدولڕەحمان بەنی هاشمی، هاووڵاتی ئێرانی بوو کە راستەوخۆ وەك ئەندامێکی واواك لەژێر چاوەدێری ئایەتوڵا عەلی فەلاحیان دا کاری دەکرد. عەبدولڕەحمان بەنی هاشمی هەر ئەو کەسەیە کە بە تیربار دەسرێژی لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کرد. دادگا سەلماندی کە ناوبراو هەر ئەو کەسەیە کە لە ساڵی 1987دا فرۆکەوانێکی ئێرانی لە ژنێف تیرۆر کرد. جیا لە عەبدولڕەحمانی بەنی هاشمی، کەسێکی دیکە بە ناوی محەممەدو کەسێکی دیکەش کە شۆفیریی مرسدێس بێنزەکەی لە ئەستۆ بوو هەردووکیان ئێرانی بوون و لە ئاڵمان هەڵاتن.

نەفەری چوارەم کە توانی خۆی دەرباز بکا ئەبووجەعفەری ناو بوو. بە پێی بەڵگەکانی دادگای میکۆنووس دوای تیرۆرەکە ئەبووجەعفەر خۆی گەیاندە ئێران‌و بۆ ماوەیەك لە هۆتێل ئازادی لە تاران مایەوە. پۆلیسی ئاڵمان لە دادگا شایەتی ئەوەی دا کە هاوسەری ئەبوو جەعفەر چەندین جار لەگەڵ هاوسەرەکەی لە هۆتێل بە تەلەفۆنی پێوەندی گرتبوو. نەفەری پێنجەمیش ناوی ئەبوو محەممەد بوو کە بە پێی دوایین زانیارییەکانی دادگا یەکێك لە پارێزەرانی شێخ فەزلوڵڵا (یەکێك لە رێبەرانی شێعەکان لە لوبنان) بووە.

بەشی شەشەم: دۆزینەوەی وێنەکان‌و سەرچاوەی چەکی تیرۆریستەکان

قۆڵبەسکردنی یوسف ئەمین، عەباس راحل‌و کازم دارابی دەسکەوتێکی گرینگ بوولە رووداوی میکۆنووس دا. سەرەڕای ئەوەیکە پۆلیس ئەم سێ کەسەی قۆڵبەس کردبوو بەلام هیچ شێوە زانیارییەکی لەسەریان بلاو نەدەکردەوەو پاشان روون بۆوە کە یوسف ئەمین‌و عەباس راحل "دوو بەندکراوی لوبنانی"، نکۆڵیان لە ناسیاویان لەگەڵ کازم دارابی کردوە. دوو پێشکەشکاری بەرنامەیەکی گرینگی تلویزیۆنی ئاڵمان بە ناوی "کۆنتراسکە" خاتوو سۆزان ئۆپاڵکاو ئاغای لۆبێر زیگمون، پێوە بوون سەبارەت بە گیراوەکان " یوسف ئەمین، عەباس راحل‌و کازم دارابی" بەرنامەیەك پێشکەش بکەن. بەڵام بۆ نیشاندانی شووناسی ئەو سێکەسە پێویستیان بە وێنەکانیان هەبوو، لە هەموان گرینگتر وێنەی دارابی بوو کە دەیتوانی بەڵگەیەکی باش بێ بۆ پێوەندی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی‌و تیرۆری میکۆنووس.

ئەوان پێوەندی بە پەرویز دەستماڵچی‌یەوە دەگرن‌و داوای لێ دەکن لەم بارەوە یارمەتی‌یان بکات تا لە ئەگەری تەحویل دانەوەی کازمی دارابی بە دەوڵەتی ئێران پێشگیری بکرێت.

لەو پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای دارابی پێشتر لەگەڵ رێکخراوێك کاری دەکرد بە ناوی "رێکخراوی خوێندکارانی موسوڵمان"، هێندێك لە خوێندکارانی موجاهیدینیش لەم رێکخراوەدا بوون، دواتر ئەوان جیا بوونەوە. یەکەم کارێك کە من کردم پێوەندیم لەگەڵ هێندێك لەو موجاهیدینانە گرت تا بزانم

ئەوان وێنەیەکی دارابیان لا پەیدا دەبێ، لەودا سەرکەوتوو نەبووم. دارابی ماوەیەك لە قوتابخانەیەکی فەننی لە دێهلی دەیخوێند. من پێوەندیم بەوێوە گرتو دەمەویست لە ڕێگای ناسیاوێکی خۆمانەوە وێنەیەکی دارابی لە پەروەندەکەدا دەرکێشم. لەوێشدا سەرنەکەوتم. گوتیان پۆلیس هاتووەو پەروەندەکەی بردووە.

دەستماڵچی بە زیگمون دەڵێ: لە وەدەستهێنانی وێنەی دارابیدا سەرکەوتوو نەبووە. بەڵام چەند ڕۆژ دوایگەڕانەوەی لە سەفەری دێهلی لە کاتی گوێدان بە پەیامە زەبتکراوە تەلەفۆنیەکانیدا، سەرنجی بۆ لای پەیامێك ڕادەکێشرێ کە ئیدارەی ئاگاهی بۆی دانابوو. دەستماڵچی پێوەندی بە ئیبراهیم زادەوە دەگرێو لێی دەپرسێ کە ئایا ئێوەش وەها پەیامێکتان بۆ هاتووە؟ ئیبراهیم زادە دەڵێ: پۆلیس چەند وێنەیەکی لە ماڵی برای یوسف ئەمین وەدەست هێناوەو داوای لەو کردوە وێنەکان چاو لێبکاتو بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە شناسایی بکات. ئیبراهیم زادە دەڵێ: لە ئاڵبۆمی پۆلیس دا چاوی بە وێنەی دارابی، عەباس ڕاحلو یوسف ئەمین کەوتوە.

دەستماڵچی بڕیاردەدا کە ئەم وێنانە وەدەستبهێنێ، پێوەندی بە پۆلیسەوە دەگرێ. پۆلیس داوای لێدەکات بۆ دیتنی وێنەکان بچێتە بنکەی پۆلیس. دەستماڵچی داواکەی پۆلیس قبووڵ ناکات. بە بیانووی ئەوەی کە خاوەن کارەکەی ئیزنی پێ ناداتو ناتوانێ بەردەوام شوێنی کارەکەی بەجێ بێڵێ. بە پۆلیس پێشنیار دەکا وێنەکان ببەنە شوێنی کاری دەستماڵچی.

پەرویز دەستماڵچی لەم بارەوە دەڵێ:

پێش ئەوەیکە ئەوان بێن من مونشییەکەی خۆم تێگەیاند کە ئەمڕۆ بڕیار وایە چەندکەسێك بێن بۆ ئێرەو کاریان بە منە. ئەگەر دیتت من لەگەڵ میوانەکان چووم بۆ شوێنێکی دیکە، بڕۆ سەرمێزەکەیان چاولێبکە، ئەگەر دیتت ئاڵبۆمێکی کراوە لەوێیە، هەڵیبگرەو بیبە کۆپی لێ هەڵگرە. ئەوان هاتنو دانیشتنو من خەریکی چاو لێکردن لە وێنەکان بووم. ئاغای ئیبراهیم زادە لە پەنامەوە خەریکی باسکردن لە وێنەکان بوو. لە ناکاو بێدەنگ بوومو وام نیشاندا کە ماندووم. پێشنیارم بە میوانەکان کرد کە زۆر ماندووموو چیدیکە ناتوانم چاولێبکەم، ئەگەر حەزتان لێیە چێشتخانەو شوێنی پشوودان ڕووبەڕووی ئێرەیە با بچین قاوەیەك بخۆین، ئەوانەش با لێرە بن. دەستماڵچی پێوەندی بە ئۆپاڵکاو زیگمونەوە دەگرێو پێیان دەڵێ وێنەکانی وەدەست هێناوە. ئەوان بۆ وەرگرتنی وێنەکان دەچن بۆ دەفتەری ئاغای دەستماڵچی.

دەستماڵچی دەڵێ:

وێنەیەك بوو لە دارابی، عەباس ڕاحلو یوسف ئەمین، واتە سێ کەس لە تیمی تیرۆر کە قۆڵبەس کرابوون. دەست لە ئەستۆی یەکتری، لە شوێنی کاری ئاغای دارابی. لەوانەیە ئێچوە باوەڕ نەکەن، خاتوو ئۆپاڵکاو ئاغای زیگمون لە خۆشی وەدەستهێنانی ئەم وێنەیە پێیان سەرعەرز نەدەکەوت.

هیچکات پێیان وا نەبوو ئێمە حەوتوویەکە بەدوای ئەم وێنەوەین‌و لە ناکاو وێنەی هەرسێ کەسمان بەدەست لە ئەستۆی یەکتری پەیدا کردوە.

بڵاو بوونەوەی وێنەی دارابی، راحل‌و یوسف ئەمین، لە بەرنامەی تلویزیۆنی "کۆنتراسکە"دا هەڵایەکی زۆری لێ کەوتەوەو بەیانی رۆژی دواتر بنکەی ئاگاهی دەستماڵچی بانگ کردو داوای لێکرد کە قبووڵی ئەوە بکات کە ئەو وێنەکانی داوە بە بەرنامەی "کۆنتراسکە". دەستماڵچی دانی بەوەدا نەنا، چونکی هەڵگرتنی وێنە لە ئاڵبۆمی پۆلیس کارێکی نایاساییە.

دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

پێویس بوو من ئەو کارە بکەم بۆ ئەوەیکە ئێمە بتوانین بە شێوەیەك ئەم کارە بەرەوپێش بەرین. ئەم کارەی من زەرەری لە کەس نەداوە. ئێمە دەمانویست ئەم بەربستانە بشکێنین‌و ئەم رێگایە بکەینەوە بۆ ئەوەی پێش بە بەرەوپێشچوونی ئەم پەروەندەیە نەگیردرێ.

هەنگاوێکی دیکە کە رێخۆشکەری ئامادە بوونی ئیدیعانامەی دادستان بوو، روون بوونەوەی سەرچاوەی ئەو چەکە بوو کە رێبەرانی کوردی پێ کوژرابوو. هەروەك پێشتر گوێبیستی بوون تیرۆریستەکان ئەو تیربارو کۆڵتەی کە پێی تیری خەلاسیان بە قوربانیانەوە نابوو لە جانتایەکی وەرزشی‌و لە پیشانگایەکی ماشین دا بەجێیان هێشتبوو، پۆلیس ئەو چەکانەی دۆزیەوە. لوبێرزیگمون لە رێگای یەکێك لە هاورێیانیەوە لە ئیدارەی ئاگاهی پێدەزانێ کە ئەو کۆڵتەی کە شناسایی کراوە لە کۆی ئەو چەکانەیە کە ساڵی 1972 لەلایەن ئیسپانیاوە تەحویلی ئەرتەشی شاهەنشاهی دراوەو دوای شۆڕشی 1979 کەوتۆتە دەستی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

باسی شناسایی چەکی تیرۆرەکەی میکۆنووس دەگاتە بڵاوکراوەکان، بەڵام دەوڵەتی ئاڵمان لە بەرژەوەندی خۆیدا نەدەدیت کە سەرچاوەی چەکەکان‌و بەستراوەییان بە دەوڵەتی ئێران رابگەیەنێت. ئەم گومانە لە نێو ئەندامانی کۆمیتەی ئوپوزیسیۆنی ئێرانی (لە تاراوگە)و هەروەها بنەماڵەی قوربانیەکانیشدا هەبوو کە دەوڵەتی ئاڵمان دەیەوێ مەسەلەکە پوش بەسەر بکات‌و نایەوێ ناوی کۆماری ئیسلامی زەق بێتەوە. پەرویز دەستماڵچی لەگەڵ رۆژنامەوانێکی لاوی ئاڵمانی ناسیاوی پەیدا کردبووو یەك دوو جارێکیش وێنەی بڵاونەکراوەو هێندێك هەواڵی پێدابوو کە بڵاوی بکاتەوە، ئەویش لە رۆژنامەی پرتیراژی "بێسێف"دا بڵاوی کردبوونەوە. لەم پێوەندی‌یەدا دەستماڵچی دەڵێ:

یەکێك لەم وێنانە، وێنەیەکی عەباس راحل بوو کە لە سەوزی‌فرۆشی ئاغای دارابی‌دا خەریکی سەوزی خاڵی کردن بوو، پێم وت ئەمە وێنەی ئەو کەسەیە کە بە دەمانچە تیری خەلاسی بە قوربانیانەوە ناوەو کەس نیەتی. بە راستی خۆشم ئەم وێنانەم نەبوو. ئێمە ئەم وێنەیەمان کۆپی کردبوو. ئەوان ئەم وتارەیان لە لاپەڕەی 3 دابەزاند.

دەستمالچی لەم کارە زۆر زوێر دەبێ، چونکی بڕیار وابوو لە لاپەڕە یەك دا چاپ بکرێ. هەواڵنێرەکە بەڵێنی پێ‌دەدا ئەمجارەیان حەتمەن لە لاپەڕە یەکدا هەواڵەکانی بۆ دادەبەزێنێ.

دوای ئەوەیکە دەستماڵچی لە شناسایی چەکەکەو پێوەندی راستەوخۆی بە کۆماری ئیسلامی‌یەوە ئاگدار دەبێ بە دوای هەواڵنێری لاودا دەچێ.

دەستماڵچی دەڵێ:

پێم وت دەمەوێ شتێکتان پێ بدەمو ئەگەر ناتانەوێ لە لاپەڕەی یەکدا دایبەزێنن چاپی مەکەن. من بەڵگەیەکم لەگەڵ خۆم بردبوو کە بە هیچ شێوەیەك پێوەندی بەم چەکەوە نەبوو. ژمارەی پەروەندەی میکۆنووسم لە سەرەوەی ئەو بەڵگە نووسی. بەڵگەکەم لە دوورەوە راگرتو پێم وت: من ناتوانم ئەم بەڵگەیە بدەم بە ئێوە. ئەمە ژمارەی پەروەندەکەیە، من دەیخوێنمەوەو ئێوە بینووسنو پاشان لە پیوەندیی‌یە گشتی‌یەکانی پۆلیس پرسیار بکەن بزانن ئەمە پەروەندەی میکۆنووسە یان نا! لە خۆمەوە ژمارەیەکم خوێندەوە، چەکی میکۆنووس، کۆڵتی میکۆنووس لە رێکەوتی 1972وەوە فرۆشراوە بە ئەرتەشی شاهەنشاهی، لە کوێ فرۆشراوە ئەمەم پێ نەگوتن. پێی وتم دەبێ تۆ ئەوەمان پێ بڵێی. وتم ئیمکانی نیە، چونکی پێیان وتم نەڵێم. گوتی نەخێر وانابێ، من دەبێ لەگەڵ بەرپرسەکەم قسە بکەم، ئەم بەڵگەیە زۆر گرینگە. وتم ناتوانم بەڵام دەتوانم کارێك بکەم. من لەگەڵ ئەو کەسانەی کە ئەو بەڵگەیان پێ داوم قسە دەکەم، ئەگەر ئەوان رازی بوون من بە فاکس بۆتان دەنێرم. بەڵام مەرجێکم هەیە، ئەویش ئەوەیە کە دەبێ لە لاپەڕە یەك دایبەزێنن. لە خۆڕا ئەو شتەم دەگوت، چونکی کەس ئەو بەڵگەیەی پێ نەدابووم.

وتی باشە بزانم بەرپرسەکەم چی‌دەڵێ: پاش چەند دەقیقەیەك هاتەوەو وتی بەرپرسەکەم قبووڵی کردوو رازییە. منیش رۆیشتمەوە ماڵێو دوای کاتژمێرێك تەلەفوونم بۆ کردەوەو پێم وت ناهێڵن من ئەو بەڵگە بدەم بە ئێوە. بەڵام مۆڵەتیان داوم نوسخەیەکی دەسخەتی ئەو بەڵگەیەتان بۆ بنێرم، دەتانەوێ؟! وتی بینێرە. منیش بە دەسخەت نووسیم: چەکی ژمارە ئەوەندە، کۆڵتی فلان لە ئێرانەوە هاتوەو خاوەنی ژمارە سریاڵی فلانەو لە ساڵی 1972وەوە بە جێی ئیسپانیا نووسیم ئاڵمان. زانیاری‌یەکان راست بوون، تەنیا وڵاتەکە هەڵە بوو. رۆژی دووشەممە بوو کاتژمێر 6ی بەیانی زەنگیان بۆ لێدام. دیتم لوبێرزیگمون، ئەو دۆستەم بوو کە لە تلویزیۆن کاری دەکرد، پێی وتم دەستماڵچی هیچت بیستووە؟ وتم نا چی بووە؟ وتی رۆژنامەی "بێسێڤ" لە لاپەڕە یەك دا هەواڵێکی بڵاو کردۆتەوە کە دەوڵەتی ئاڵمان چەکەکەی داوە بە ئێران!!و ئەم راپۆرتە لە ئاسۆشیتێدپرێسو زۆر لە رۆژنامەکانی دونیا بڵاو کراوەتەوە.

بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە لە هەواڵدەرە نێونەتەوەیی‌یەکاندا بە شێوەیەکی نادروست بوو بە هۆی دژکردەوەی دەوڵەتی ئاڵمان. کاتژمێرێك دواتر دادستانی گشتیی ئاڵمان لە کۆنفرانسیکی چاپەمەنی‌دا دەڵێ: راستە کە ئەو کۆڵتەی کە لە تیرۆری میکۆنووس دا کەڵکی لێ وەرگیراوە لە کۆماری ئیسلامی‌یەوە هاتووەو لە ساڵی 1972دا تەحویلی ئێران دراوە بەڵام دەوڵەتێك کە ئەم کۆڵتەی بە دەوڵەتی ئاڵمان داوە ئیسپانیایە نەك ئاڵمان.

دەستماڵچی دەڵێ:

دادستانی گشتیی ئاڵمان لە هەڵوێستێکی راشکاوانەدا رایگەیاند کە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە.

دانپێدانانی دادستانی گشتیی ئاڵمان بەوەیکە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە خاڵێکی گرینگو بەرچاو بوو لە پەروەندەی ئەم رووداوەدا.

بەشی حەوتەم: ئیدیعانامەی دادستانی ئاڵمان

نزیك بە حەوت مانگ دوای بەڕێوەچوونی تیرۆری میکۆنووس لە مانگی مەیدا دادستان ئیدیعانامەی خۆی ئامادە کردو پێشکەش بە دادگای بەرزی بێرلینی کرد. دادستان لە ئیدیعانامەی ساڵی 1993ی خۆیدا ئاماژەو پێداگری لەسەر گەڵاڵەداڕێژی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ریستورانی میکۆنووس لە لایەن کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامیی ئێران کرد. دوای دووهەمین شەڕی جیهانی بۆ یەکەمین جار دادستانی ئاڵمان باسی تیرۆریزمی دەوڵەتی هێنایە گۆڕێ.

حەمید نەوزەری "بەرپرسی کانونی پەنابەران لە بێرلین" دەڵێ:

دەوڵەتی ئێران وەك بەڕێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسراو دادستان وتی دەیسەلمێنێ کە وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامیو وەزیرەکەی "عەلی فەلاحیان" بەڕێوەبەری ئەم کارەساتە بوون.

دوای نزیك بە سێ حەوتوو لێکۆڵینەوە دادگای بەرزی بێرلین ئیدیعانامەی دادستانی قبووڵ کردو کارە سەرەتایی‌یەکانی دادگا رێکخرا. 28ی ئۆکتۆبری 1993 وەك رۆژی دەسپێکردنی دادگا دیاری کرا. دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە هەوڵدابوو پێش بە بەڕێوەچوونی دادگا بگرێ. رێبەرانی کۆماری ئیسلامی لە بەرانبەر بەڕێوەنەچوونی دادگادا ئامادە بوون گەلێك ئیمتیاز بە دەوڵەتی ئیسرائیل بدەن. بەڵام کار لە دەستی ئاڵمان چووبووە دەرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

سێ حەوتوو پێش لە دەستپێکردنی دادگا عەلی فەلاحیان لەگەڵ تاقمێکی دیکە راستەوخۆ هاتنە ئاڵمان بۆ ئەوەی ئیمتیاز بدەن. ئیشمیت باوئێر وەزیری راوێژکار لە دەوڵەتی ئاڵمان گوتی: فەلاحیان چوارجار داوای لێکردبوو بۆ هێندێك شت یارمەتیی ئاڵمان بدات: بارمتەکان ئازاد بکات، ئیمتیاز بە ئیسرائیل بدات، بارمتەکانی ئیسرائیلی ئازاد بکاتو هێندێك کاری دیکە بکەن کە ئەوان لە وڵامدا وتبوویان:کار لە دەستیان چۆتە دەرێو کەوتۆتە دەستی دەزگای دادوەریو ئێمە ناتوانین هیچ گوشارێکیان بخەینە سەر.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

ئیشمیت باوئیر که له کاتی دەوڵەتی "هیلمۆت کۆڵ"دا وەزیری ڕێکخستنی ڕێکخراوه ئەمنییەتی‌یەکان بوو، دانی بەوەدا نا کە عەلی فەلاحیان لە سەفەری ئۆکتۆبری 1993ی خۆیدا بۆ ئاڵمان داوای لێ کردوە کە پێش بە بەڕێوەچوونی دادگا بگرێ:

ئەوەیکە لە پێشنیارەکەی ئێران بۆ مەعامەلە لەگەڵ ئاڵمان زۆرجێی سەرنجو تێڕامان بووو لە شایەتی دانی ئیشمیت باوئێر لە دادگاش دا دەرکەوت ئەوە بوو کە کۆماری ئیسلامی ئامادە بوو ژمارەیەك لە بارمتەکانی ئیسرائیلی کە لە دەستی حیزبوڵڵا دیل بوون ئازاد بکات. ئەوە لە دۆخێکدا بوو کە زۆرجار کۆماری ئیسلامی وتووێژی لەگەڵ ئیسرائیلی بە خەتی سووری نیزامیی‌ئیسلامی ناوبردبوو.

داواکاری کۆماری ئیسلامیو وەزیری ئەمنیەتی ئەم وڵاتە لە دەوڵەتی ئاڵمان بۆ پێشگیری لە بەڕێوەچوونی دادگا ئەم پرسیارەی درووست کرد کە ئەگەر دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دەستی لە تیرۆری ڕێبەرانی کورددا نەبووە بۆچی خوازیاری بەڕێوەنەچوونی ئەم دادگایەو ئامادەیە ئیمتیازگەلێك بدا.

تۆمەتبارانی قۆڵبەسکراو خۆیان ئامادەی بەرگری دەکرد. بۆ هەرکام لە تۆمەتبارەکان دوو پارێزەری دیاری کراو (تسخیری) لە باشترین پارێزەرەکانی ئاڵمان هەڵبژێردرا.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

پارێزەرەکانی دادگای میکۆنووس لە بەناوبانگترین پارێزەرەکانی جەنایی بوونو زۆربەیان لە دادگاگەلێکی وەك دادگای میکۆنووس پارێزەری تۆمەتبارەکانیان دەکرد.

کازمی دارابی جیا لە دوو پارێزەری دیاری‌کراو (تسخیری)، پارێزەرێکی دیکەشی هەبوو.

پرسیار ئەمەیە کە خەرجی ئەم پارێزەرە گرانقیمەتانە کێ دەیدا؟

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ: پارێزەری سێهەمی دارابی، یەکێك لە گرانقیمەتترین پارێزەرەکانی ئاڵمان بوو. شارەزایان دەیانگوت: بۆ ئەم سێ ـ چوار ساڵە بۆ نموونە دەبێ یەك میلیۆن مارکی وەرگرتبێ. ئەمە بوو کە کەسێ جیا لە دەوڵەتی ئێران نەیدەتوانی ئەم خەرجانە دابین بکا.

بەشی هەشتەم: دەسپێکردنی دادگایی

سەرەڕای سەرجەم ئەو گوشارانە دادگا دەستی بە کارەکانی خۆی کردو دادستان ئیدیعانامەی خۆی خوێندەوە. لەم پێوەندی‌یەدا حەمید نەوزەری دەڵێ:

دوای شەڕی دووهەمی جیهانی بە گوێرەی ئیدعانامەیەك تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێو دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی ئێران وەك بەڕێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسراو دادستان وتی کە

دەیسەڵمێنێ کە وەزارەتی کۆماری ئیسلامیی‌و وەزیرەکە "عەلی فەلاحیان" کە ئەندامی هەیئەتی دەوڵەتەو ئۆرگانێکی رەسمی کۆماری ئیسلامی‌یە، بەڕێوەبەری ئەم رووداوەن.

هاوسەری نووری دێهکوردی "شۆهرە بەدیع" وەك شایەتی یەکەم بانگ کرایە دادگا:

شوهرە بەدیع دەڵێ:

من وەك شکایەتکەری تایبەتی (شاکی خصوصی) هەر لە رۆژی یەکەمی دادگاوە تا کۆتایی دادگا، بە جلی رەشەوە لەوێ بووم. لە رۆژەکانی یەکەمی دادگا، دادوەرەکان بڕیاریاندا یەکەم شایەت بانگهێشتی شوێنی شایەتی دان بکەن‌و ئەو کەسەش من بووم کە زۆریش ئامادە نەبووم. بەڵام چونکی دەمزانی شتێك جیا لە راستی‌یەکان ناڵێم، دەسبەجێ رۆیشتم‌و دەستم کرد بە وڵامدانەوە. هەر لەو کاتەوە کە تەلەفونم بۆ کرابوو، دەمزانی کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانەو لە هەموو شوێنێك ئەوەم گوت‌و هەمووی ئەو دەنگۆیانەم رەتکردەوەو لە دادگا کۆماری ئیسلامیم وەك تاوانباری سەرەکی ناوزەد کرد. بە سەرنجەوە لە رەوتی دادگا ورد بوومەوە.

بە دوای خاتوو شۆهرە بەدیع دا ئەوانەی وا لە تیرۆرەکەدا رزگاریان ببوو، شایەتی‌یان داو بە وردی رووداوەکەیان گێڕایەوە. وردبینی‌و دادپەروەری دادوەرەکان‌و دادستان شوێنی لەسەر هەموو لایەك دانابوو.

شوهرە بەدیع دەڵێ:

دادوەرەکان مرۆڤگەلێکی شەریف‌و مرۆڤدۆست، دادپەروەرو وردبین بوون. بە تایبەت سەرۆکی دادگا ناوبانگی بە گەورەترین‌و دادپەروەرترین دادوەری دادگاکانی ئاڵمان دەرکردبوو.

لە نێو زیاتر لە 180 شایەت دا، شایەتی دانی دووکەس لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی دادگای میکۆنووس رۆڵی سەرەکی‌و روونکەرەوەی هەبوو. یەکیان ئەبولحەسەن بەنی‌سەدر، یەکەم سەرۆك کۆماری کۆماری ئیسلامی‌و ئەویتریان "ئەبولقاسم مسباحی" ناسراو بە فەرهاد یان شایەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی بوو کە دوای پێزانین بەوەیکە دیکوژن‌و بەرنامەیان بۆی هەیە لە ئێران هەڵات‌و لە رێگای بەنی‌سەدرەوە بە دادگا ناسراو شایەتی دا.

شۆهرە بەدیع دەڵێ:

بەراستی ئاغای بەنی‌سەدر رۆڵێکی سەرنجراکێشی گێڕاو زۆری یارمەتی بە بەرەوپێش چوونی دادگا دا کە منو کچەکەم وەك خۆمان زۆری سپاس دەکەین کە بێ هیچ هەڵوێستێك کێشەکانی بە جوانی روون دەکردەوە.

بەنی‌سەدر لە رۆژنامەیەکەیدا "انقلاب اسلامی در هجرت" لە زمان یەکێك لە سەرچاوەکانی خۆیەوە هێندێك زانیاری سەبارەت بە تیرۆری میکۆنووس‌و بەرێوەبەرانی بڵاوکردەوە کە سەرنجی دادستانی بۆلای خۆی راکێشاو داوای لێکرا بۆ شایەتی دان بچێتە دادگا.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

بەنی‌سەدر بەشێك لەو زانیارییانەی کە مسباحی پێی بووو هەروەها ئەو زانیاری‌یانەی خۆی کە لە رێگای هێندێك سەرچاوەی دیکەوە بە دەستی هێنابوو، پێشکەش بە دادگای کرد. بەنی‌سەدر لە سێ سەرچاوە قسەی کردو بۆ ئەوەی ناویان نەهێنێ بە "A.B.C" ناوی سەرچاەکانی دەهێنا. سەرچاوەی C کە لەگەڵ رێکخراوی ئەمنییەت کاری دەکردو توانی‌بوو لە ئێران هەڵبێ، ئەبولقاسم مسباحی بوو. بەنی سەدر پێوەندی‌یەکی لە نێوان دادستانو مسباحی‌دا ساز کرد.

بەڵام شایەتی C یان ئەبولقاسم مسباحی کێ‌یە؟! لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی لە سەرەوەی رێکخستنی تۆری تیرۆریزمی رێژیم لە دەرەوەی وڵات بووو یەکێك لە دامەزرێنەرانی دەزگای ئیتلاعاتو ئەمنییەتی ئێرانو هاورێی گیانی بە گیانی سەعیدی ئیمامی بووو هەروەها لەگەڵ چەند کەسێك لەو کەسانەی کە لە دەرەوەی وڵات تیرۆریان بەڕێوە بردووە قسەی کردبوو.

ئەبولقاسم مسباحی لە کاتی سەرکەوتنی شۆڕشی 79دا 22 ساڵی تەمەن بووو یەکێك لە پارێزەرانی ئایەتوڵڵا خومەینی بوو. پاشان بە فەرماندەی پادگانێکی تارانو دوو ساڵ دواتر ئایەتوڵڵا خومەینی ناردی بۆ پاریس. لە نێوەڕاستی 1980ی زایینی‌دا دەوڵەتی فەڕانسە بە گومانی بەشداری کردن لە بۆمب دانانەووەکانی فەڕانسە، مسباحی لەو وڵاتە دەرکرد. ئەبولقاسم چووە ئاڵمانو پێوەندی بە باڵًوێزخانەی ئێرانەوە لە هامبۆرگ گرت. ئاغای مسباحی لە ساڵەکانی 1985و86دا تۆرێکی تیرۆریستی لە ئورووپای رۆژئاوا پێکهێنا. ناوبراو لە دادگادا وتی: ئەندامەکانی ئەم تۆڕە تیرۆریستی‌یە لە رێگای مزگەوتەکانەوە کۆ دەکرانەوەو کۆمەڵەی خوێندکارانی موسوڵمان لە ئورووپای رۆژئاوا هەر ئەو رێکخراوەی کە کازمی دارابی لە سەرۆکایەتی هەیئەتەکەی‌دا بوو بەڕێوەبەریی کارەکانی دەکرد. ئاغای مسباحی لە دادگادا شایەتی ئەوەیدا کە دوای پێکهێنانی تۆڕی تیرۆر لە ئورووپا، بە بڕیاری خومەینی گەڕاپەوە ئێران تا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنیەت هاوکاری کەسانی دیکە بکا.

مسباحی دەڵی:

لە باسەکانمان دا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعات دوو بۆچوون هەبو: یەکیان ئەوەیکە ئەم ئۆرگانە وەك چاووگوێی کۆماری ئیسلامی کار بکاو ئەوتریان ىئەوەیکە دەبێ ئەم ئورگانە وەك کوتکێك وابێ بەسەر نەیارانی رێژیمەوەو مێشکیان بپرژێنێ.

بە پێی شایەتی دانەکەی ئاغای مسباحی ئایەتوڵڵا خومەینی لەسەر ڕای دووهەم بوو "سەرکوتی ئوپوزیسیۆن". ئەم بەشە لە قسەکانی ئەبولقاسم مسباحی لەگەڵ ئەوەیکە سەعید حەجاریان یەکێك لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە وتووێژێکدا لەگەڵ هەواڵنێری خوێندکارانی ئێران "ایسنا"دا لە خەرمانانی 1384 کردبوو، راست وەك یەك

دەچوون. بەهەر حاڵ ئەبولقاسم مسباحی بەم رابردوەوە لە ئورووپا لانیکەم بۆ رێکخراوە سیاسیو ئەمنیەتیەکانی ئورووپا کەسێکی ناسیاو بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندیەدا دەڵێ:

زۆربەی سیاسەتڤانانی پلە یەکی ئورووپا لە حیزبو لایەنە جیاوازەکاندا مسباحیيان دەناسی، بەو هۆیەی کە لە ساڵی 1988 تا 1989 ناوبراو پێی ئەسپێردرابوو کە سەبارەت بە ئازادی بارمتەکانی رۆژئاوایی کە لە دەستی حیزبوڵڵای لوبنان دا بوون بۆ وتووێژ بێتە ئورووپاو ئامریکا.

بەشی نۆهەم: چالاکیی "فریاد بزرگ علوی"

خاڵێکی گرینگو سەرنجراکێشی توێژینەوەکانی دادگای لێکۆڵینەوە لە جەنایەتی میکۆنووس، بوونی ئەبولقاسم مسباحی بوو. مسباحی یەکێك لە دامەزرێنەرانی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کە بە پێی قسەکانی خۆی لە دادگادا: لە ساڵی 1988داو لە چاپێکەوتنێکیدا لەگەڵ "میتران" سەرۆك کۆماری فەرانسە، "دووما" وەزیری کاروباری دەرەوەی ئەو وڵاتەو "رۆناڵد رەیگان"، سەرۆك کۆماری ئامریکا، پێیان دەڵێ کە بە مەبەستی ئازادکردنی بارمتەکانی لوبنان دەبێ لەگەڵ ئێران بکەونە وتووێژەوەو پاشان چاوی بە "جیمی کارتێر" دەکەوێو لە لایەن ناوبراوەوە پەیامێکی نووسراوە دەباتە تاران بۆ ئایەتوڵڵا خومەینیو حوجەتولئیسلام رەفسەنجانی. مسباحی لە کاتی گەڕانەوەی بۆ تاران، لە فرۆکەخانەی مێهرئاباد پەیامەکە دەداتە کەسێك بەناوی موسەوی کە بەرپرسی پرۆتۆکۆلی فرۆکەخانەی مێهرئاباد بوو. لەم کاتەدا لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنیەتی وڵاتەوە بە تۆمەتی خیانەت لە ماڵەکەیدا قۆڵبەس دەکرێ. لەم پێوەندیەدا دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی خۆی دەڵێ لە خەویشدا بیرم لەوە نەدەکردەوە کە کەسێك غیرەتی قۆڵبەسکردنی منی هەبێت. بۆ ماوەی سێ مانگ بەند کراوە، لێیان داوەو ئەشکەنجەیان داوە. لە راستیدا گومانی ئەوەیان لێ کردبوو کە بۆ دەزگایەکی بیانی کار دەکاتو ئەم گومانە نەڕەوییبۆوە. چونکە دوای ئازاد بوونیشی نەیانهێشتبوو بگەڕێتەوە سەر پۆستو پلەی پێشووی خۆی. بەڵکو لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعاتەوە پێی دەسپێردرێ کە چەند کۆمپانیایەك بۆ داپۆشینی کارە ئەمنییەتی دامەزرێنێ.

جیا لەو تێکۆشانە بەناو ئابورییەکانی ئاغای مسباحی پێوەندی خۆی لەگەڵ رێبەرانی کۆماری ئیسلامی وەك: عادڵیو نوربەخشو حسێن رۆحانی دەپارێزێو چەندین جار بانگهێشتی کۆبوونەوەکانی شورای ئەمنیەتی میللی دەکرێو تێیاندا بەشدار دەبێو لە زانکۆی تاران دا خەریکی دەرس وتنەوە دەبێت. مسباحی لە دادگای میکۆنووس دا وتی ناچار بوو بەشێك لە دەفتەرە ئابووریەکانیو هەروەها چەند بەشێك لە کۆمپانیاکانی خۆی بدات بە وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەت. پاسپۆرتەکەی زەبت دەکرێو کاتێك دەیەوێ بە مەبەستی وەرگرتنی

پاسپۆرت بچێته ئیدارەی "گزرنامه"، له لایەن هاورێیەکییەوه دەبیستێ که بڕیاری گرتنی دەرکراوه. مسباحی هەست بەوەش دەکات که له لایەن هاوسەرەکەیەوه راپۆرتی لێدراوەو بۆی دەردکەوێ که هاوسەرەکەی بێئاگاداری ئەو کار بۆ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی دەکات. سەعیدی ئیمامیو یەکێك له جێگرەکانی فەلاحیان ئاگاداری دەکاتەوه که "کۆمیتەی تایبەت" دەستووری کوشتنی دەرکردوەو وا بڕیارە بە ماشین لێی دەنو ببێت بە "کامیونی".

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

"کامیونی" بوون ئەوەیە که شانۆسازییەکی پێکدادانی ماشین دروست دەکەنو دەیانەوێ مسباحی بکوژن. ئەبولقاسم که دەزانێ خێزانی بۆ دەزگای ئیتلاعاتو ئەمنییەت کار دەکا، بێ ئەوەی که بە کەسێك بڵێ هەڵدێت بۆ پاکستانو لەگەڵ باڵوێزخانەی ئاڵمانو فەڕانسە پێوەندی دەگرێتو داوای ویزایان لێ دەکات. باڵوێزخانەکان ویزای پێ نادەن. چونکی دەیانزانی که ئەگەر پەنابەری پێ بدەن لەگەڵ کۆماری ئیسلامی تووشی کێشە دەبن.

دوای دوو مانگ هەڵات هەڵاتێن پێوەندی بە ئەبولحەسەنی بەنیسەدر، یەکەم سەرۆك کۆماری ئێرانەوە دەگرێت. پێوەندی ناوبراو لەگەڵ بەنیسەدر دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کاتەی که له لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوه چاوپێکەوتنی لەگەڵدا دەکات.

دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی لە دادگادا وتی کە دوو جار لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە مەئموور کراوە کە بڕواتە لای بەنیسەدرو پێی بڵێت کە ئیمام وتویەتی ئێمە بە هەڵەدا چووین، با بگەڕێتەوە بۆ تاران.

ئاغای بەنیسەدر وڵامی پەیامەکەی خومەینی دەداتەوەو بۆی دەنێرێ. هێنانو بردنی پەیامەکان لە رێگای مسباحییەوە بوو بە هۆی ئەوەی کە مسباحی بتوانێ دوای هەڵاتنی پێوەندی بە بەنیسەدرەوە بگرێ. بەنیسەدر دەیزانی کە مسباحی زانیارییەکی وردو دەقیقی لەسەر کوشتارەکانی دەرەوەی وڵات بە تایبەت میکۆنووس هەیە، لە ئاکامدا بە هەوڵو تێکۆشانی بەنیسەدر پێوەندی نێوان دادستانی دادگای میکۆنووسو ئەبولقاسم مسباحی وەك شایەتی C ساز دەبی.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی هێندێك زانیاری دەدات بە بەنیسەدرو هەموو پێوەندی بە مسباحییەوە دەگرنو دادستانی ئاڵمانیش پێوەندی پێوە دەگرێ. سەرەتا مسباحی داواکارییەکان رەتدەکاتەوە، بەڵام پاشان بە هۆی ئەو پێوەندییانەی کە پێوەی دەکرێ قبووڵی ئەوە دەکات کە بێتە دادگاو شایەتی بدات.

شایەتی دانی مسباحی کە ئەویان بە شایەتی C ناو دەبرد، بێ ئەوەیکە بینەرانو شکایەتکەرانی تایبەتی لێ بێت لە پشت دادگا داخراوەکان دا بەڕێوە چوو. مۆڵەتی ئەوەش نەدرا وێنەو فیلمی

لێ هەڵگرنەوە، پشتی لە دادگا کردبوو، بۆ ئەوەی کەس روخساری نەبینێ. بەڵام دوای دوو رۆژ گۆڤاری "ئیشپیگل" راپۆرتێکی تێرو تەسلی سەبارەت بە قسەکانی مسباحی بڵاو کردەوە. بە بڵاو بوونەوەی قسەکانی شایەتی C کۆماری ئیسلامی شووناسی ئەو دەناسێتەوەو رادەگەیەنێ کە شایەتی C کەسێك نیە جیا لە مسباحیو پەروەندەیەك سەبارەت بە مسباحی دەداتە دادستانو ناوبراو بە گەلێك کاری خراپ تاوانبار دەکات تا لەم رێگایەوە بایەخی راپۆرتو شایەتییەکانی دابەزێنێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

دادستان وتی کۆڵێك کاغەزی بێ مۆریان ناردووە وەك بەڵگە! ئەم کارەیان داوێنی خۆیانی گرتەوەو لێکۆڵینەوەکان دەریانخستووە کە مسباحی لە ساڵی 1981ەوە لە کاری ئەمنییەتیدا بووەو لە کام تیرۆردا دەستی هەبووە. دادگا بۆی دەرکەوت کە تەواوی ئیدیعاکانی مسباحی لە پەروەندە ئەمنییەتییەکانی ئورووپادا سەبت بووەو شكو گومانێك نەماوەتەوە.

دوای سەڵمێندرانی شووناسی مسباحیو روون بوونەوەی دروستو راست بوونی قسەکانی ناوبراو، یەکێك لەو خاڵانەی کە لە لایەن ئەوەوە روون بۆوە "رەمزی چالاکییەکە" بوو. پۆلیس لە لێکۆڵینەوەکانی خۆیدا زانیبووی کە پێش لە بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە لە میکۆنووس، باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان رەمزێکی سەبارەت بەم چالاکییە لەگەڵ دەوڵەتی ئێران گۆڕیوەتەوەو تیرۆری رێبەرانی کورد لە ریستورانی میکۆنووس بە ناوی "فرشاد بزرگ علوی" ناوزەد کراوە. لە نێو ئێرانییەکان دا ئەم پرسیارە هاتە گۆڕێ کە بۆچی ناوی چالاکییەکە "فرشاد بزرگ علوی"یە؟! ئایا کۆماری ئیسلامی دەیەوێ کەسایەتی ئاغای "بزرگ علوی" نووسەری ناوداری ئێرانی، دانیشتووی ئاڵمانی بروخێنێ؟ ئەگەر وایە بۆچی فرشاد؟ چونکی ناوی ئەم نووسەرە ئاغای "بزرگ علوی"یە نەك "فرشاد"؟!

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

پاشان کە ئاغای مسباحی هەڵات، لە دادگا باسی ئەوەی کرد کە ئەمە "فرشاد بزرگ علوی" نیە. ناوبراو رەمزەکە دەزانێ. لە تاران نەفەرێك پێی وتبوو، "فریاد" هەمان هاوارەو "بزرگ علوی"یش واتە گەورەی شێعەکان ئایەتوڵڵا خامەنەیی!

بەشی دەهەم: کۆمیتەی کۆشکی فیروزە

وێکچوونی زانیاریو وردەکارییەکانی چالاکیی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپاو کوشتاری 89 کەس لە نەیارانی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپای رۆژئاوا ـ لە کاتی پێکهاتنی ئەم دەوڵەتەوە تا کاتی شایەتی دانەکەی ئەبولقاسم مسباحی لە دادگای میکۆنووس بایەخی قسەکانی مسباحی بە توندی بردە سەرێو یەکێك لەو زانیارییانە کە لە لایەن

ئەبولقاسم مسباحی "شایەتی Cیەوە" پێشکەش بە دادگا کرا، مەسەلەی تیرۆری هادی خورسەندی "گنز پرداز"ی گەورەی ئێرانی بوو لە لەندەن.

لەم پێوەندییەدا پەرویز دەستمالچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: یەکێك لەو تیرۆرانەی کە خۆم بەرپرسی بەڕێوەبردنی بووم، کوشتنی تەنزنووسی ئێرانی، هادی خورسەندی بوو کە لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە بڕیاری کوشتنی هادی خورسەندیم پێ درا.بەم بۆنەوە لەگەڵ باڵوێزی ئێران لە هامبورگ چووینە فەڕانسە تاکوو چاومان بە بە دوو تیرۆریستی ئەلجەزایری بکەوێ. من دەستخەتی بڕیاری ئیمام خومەینیم بۆ خوێندنەوەو بۆم وەرگێڕانو نیشانەکانی هادی خورسەندیم پێدانو بڕیار درا ئەوان بچنە لەندنو هادی خورسەندی بکوژن.

بەڵام بۆچی ئەبولقاسم مسباحی دوای تەکمیل بوونی گەڵاڵەی تیرۆری هادی خورسەندی پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوە؟

حەمید نەوزەری دەڵێ:

ئەبولقاسم مسباحی وتی: بۆیە ئەو کارەم کرد چونکی ئەو شێوە کاری من نەبوو. ناوبراو پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوەو کەسانێك بڕیار بوو ئەم تیرۆرە بەڕێوە بەرن قۆڵبەس کران.

خودی هادی خورسەندی دەڵێ:

شایەتی C " ئەبولقاسم مسباحی" وردەکارییەکانی وت. ئەو شەقامەی کە منی تێیدا دەژیامو ئەو کاتژمێرەی کە بڕیار وابو ئەم رووداوە بقەومێ. کاتێك کە شایەتی C ئەمانەی وت، دەسبەجێ زانیم کە خودی خۆی ئەم مەسەلەی داوە بە دەستەوە، بۆ من زۆر سەرسووڕهێنەر بوو. خودی ئایەتوڵڵا خومەینی ئەم حوکمەی مۆر کردبوو.

دادگا ئیمکانی ئەوەی هەبوو کە شایەتی دانەکانو بەڵگەکانی پێوەندیداربە تیرۆرەکانەوە پێکەوە هەڵسەنگێنێو رێکیان بخات. وێکچوونی راپۆرتەکانی مسباحی لەگەڵ راپۆرتی رێکخراوەکانی ئورووپا رۆژبەرۆژ بایەخی شایەتی دانەکانی دەبردە سەرێ. لە پێوەندی گرتنێکدا لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی بریتانیا دەرکەوت کە ئەو وردەکارییانەی کە لە لایەن مسباحییەوە وتراوە بە تەواوەتی لەگەڵ زانیارییەکانی پۆلیسی بریتانیا سەبارەت بە تیرۆری خورسەندی وەك یەك دەچنو ئەمەش بوو بە هۆی باوەڕ پێکردن بە زانیارییەکانی ئەبولقاسم مسباحی.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

گرینگی مەسەلەکە لەوەدابوو کە ئەو زانیاری‌یانەی کە مسباحی دابووی، لە زۆربارەوە لەگەڵ زۆرێك لەو زانیاری‌یانەی کە پێشتر لە لایەن هێندێك سەرچاوەی دیکەوە درابوو، وەك یەك دەچوون.

ئاغای مسباحی لە شایەتی‌دانەکانی خۆیدا باسی لەوە کرد کە لە کۆمیتەی تایبەتەوە بڕیاری کوشتنی جیابیران لە ناوخۆو دەرەوەی وڵات دەدرێ‌و چونکی ئەم کۆمیتەیە لە کۆشکی فیرووزە کۆبوونەوەکانی خۆی دەگرێ، بە کۆمیتەی کۆشکی فیرووزە بەناوبانگەو ناو نراوە.

لەم پێوەندی‌یەدا مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

لە سەرچاوەی جۆراوجۆرەوە ئەم زانیاری‌یە درابوو کە لە کۆشکی فیرووزە "لە قەراغ شاری تاران" لە کاتی دەوڵەتی رەفسەنجانی "دەوری دووهەم" کۆمیتەیەك دادەمەزرێ کە پێك هاتووە لە: سەرۆك کۆمار، وەزیری ئیتلاعات، وەزیری کاروباری دەرەوە، سەرۆکی سوپاو چەند فەرماندەیەکی نیزامی. لەم کۆبوونەوانەی کۆمیتەی تایبەت دا، بۆ وێنە عەلی فەلاحیان "وەزیری ئیتلاعات" ناوی کەسێکی دەهێناو دەیگوت "ئەمە نەیاری ئێمەیەو دەبێ لەنێو بچێ". ئەو کۆمیتەیە بڕیاری دەدا کە ببێت یان نەبێت. پاشان ئەو کۆمیتەیە گەڵاڵەی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکەی دەدا بە وەزارەتی ئیتلاعاتو وەزارەتی ئیتلاعاتیش بۆ خۆی چەندین تیمی جیاوازی هەبوو کە یەکێك لەو تیمانە، تیمێك بوو کە "شەریف" کاری تێدا دەکرد. ناوبراو کارەکەی بەسترابۆوە بەوەیکە بە بۆنەی جیاوازەوە هەوڵی دەدا هاوڕێکانی خۆی لە ئۆرگانەکانی جیاوازەوە هەڵبژێرێ‌و کۆیان کاتەوە.

ئەبولقاسم مسباحی لە دادگادا سەبارەت بە عەبدولڕەحمان بەنی‌هاشمی، کەسێك کە بە تیربار لە ریستورانی میکۆنووس رێبەرانی کوردی تیرۆر کرد، دەڵێ: بنەماڵەکەی لە شاری نەجەفی عێراق لەگەڵ ئایەتوڵڵا خومەینی دەژیان. برایەکی لەشەڕدا کوژراو برایەکی دیکەشی بەناوی "عەبدولنەجیب" ئەندامی سوپای پاسدارانی شۆرشی ئیسلامی‌یەو لە لوبنان خەریکی تێکۆشانە. ئاغای مسباحی لە دادگادا وتی: تیمەکانی تیرۆر کۆماری ئیسلامی لە بواری رێکخراوەییەوە سەربەخۆن‌و ئەندامی هیچ رێکخراوێك نین. ئیمکاناتەکەیان لە کۆمیتەی تایبەتەوە دابین دەکرێ کە لەژێر چاوەدێری ئایەتوڵڵا خامەنەیی‌دایە. بە وتەی ناوبراو بەرپرسی تیمەکانی تیرۆر لە دەرەوەی وڵات بنکەی زانیاری کۆماری ئیسلامی‌یە لە هەر وڵاتێك. بنکەی زانیاریی لە ئاڵمان سەرکۆنسولگەری ئێرانەو لە کاتی تیرۆری میکۆنووس دا بەرپرسی ئەم بنکە زانیاری‌یەی کۆماری ئیسلامی، کۆنسولی ئێران بوو لە فرانکفۆرت. خاڵێکی گرینگی دیکەی شایەتی‌یەکانی مسباحی، باسکردن لە پێکهاتەیەکە کە نیشان دەدات، لە سەرەتای شۆرشەوە زۆربەی بڕیاری کوژران‌و لەنێوبردنی جیابیران لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینی‌یەوە بە پەسند گەیشتووەو دوای ئەویش ئایەتوڵڵا خامەنەیی بڕیاری کوشتنی جیابیرانی داوەو سەرپەرشتی کردووە.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی دەیگوت: تا ئەو کاتەی ئایەتوڵڵا خومەینی زیندوو بوو، تەواوی کوشتارەکان بێئەملاو ئەولا چ لە ناوخۆو چ لە دەرەوەی وڵات، بە بڕیاری ناوبراو بەڕێوە دەچوو. دوای مردنی خومەینی کۆمیتەیەك پێکهات بەناوی کۆمیتەی چالاکیی تایبەت، کە لە راستیدا بڕیاری کوشتاری جیابیرانی دەردەکردو پاشان بڕیارەکە دەدرا بە کۆمیتەیەك لە کۆشکی فیرووزە کە گەڵاڵەی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکەی دادەڕشتو لە دوو نوسخەدا پێشکەشیان دەکرد، یەکیان لە دەستی سەرۆك کۆمارو ئەویتریان لە دەستی رێبەر. دوای ئەوەیکە سەرۆك کۆمارو رێبەر گەڵاڵەکەیان پەسند دەکرد، گەڵاڵەکە دەدرایە یەکێك لە یەکەکان، یان وەزارەتی ئیتلاعات یان سوپا، سوپای قودسو هتد... بۆ بەڕێوە بردنی.

هەروەها ئاغای مسباحی شایەتی دا کە بۆ ئامادە کردنی کارە سەرەتاییەکانی تیرۆری میکۆنووس، ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە هاوینی 91 دا مەئمووریەتی بە کەسێك بەناوی "هادوی" دا بچێتە ئاڵمان. "هاودودی" کەسێك بوو کە لەژێر ناوی بەڕێوەبردنی کۆمپانیای "سمسام کالا" کاری بۆ واواك دەکرد. وەزارەتی ئیتلاعاتی ئێران پێوەندی نێوان هادویو کەسێك دا ساز کرد بە نازناوی "دوکتور واو". هاودی لە ماوەی دوو، سێ مانگی مانەوەی خۆیدا لە ئاڵمان، لە ماڵی واودا دەژیا. هاودودی لە گەڕانەوەیدا راپۆرتێکی دا بە فەلاحیان کە چالاکیی "فریاد بزرگ علوی" وەك وترابوو، بەڕێوە چوو. پێویستە وەبیر بێنینەوە کە هێندێك لەو زانیاریانەی کە ئاغای مسباحی دابووی بە پۆلیسی ئاڵمانو کاربەدەستانی ئەم وڵاتە، لە دادگا ئاشکرا نەکران، چونکی مەترسی ئەوە لە ئارادا بوو کە بێتە هۆی گرفت بۆ هێندێك کەس لە ئێران.

دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: ئێمە لە کاتی دامەزرانی کۆماری ئیسلامییەوە تا ئێستا "1996" تەنیا لە ئوروپای رۆژئاوادا 89 کەسمان لە ئەندامانی ئوپوزیسیۆنی ئێران کوشتووە کە لە راستیدا ئێوە هیچ ئاگادارییەکتان لە هێندێکیان نیە.

شوهرە بەدیع دەڵی:

کاتێك کە شایەتی C " ئەبولقاسم مسباحی" هێندێك مەسەلەی باس کرد، ئێمە لە تەواوی روخسارەکاندا سەرسووڕهێنەرییەکمان دەدیت، ئەوەیکە چۆن دەبێ رێژیم ئەوەندە جینایەتکار بێ کە تەنانەت لەگەڵ ئەوانەی خودی ئەو رێژیمە ئەوەندە نزیك بوون، ئاوها هەڵسووکەوتی کردبێ؟

بەرەوپێشچوونی کارەکانی دادگا بە تایبەت قسەکانی "ئەبولقاسم مسباحی"و بڵاوبوونەوەی زانیارییەکانی ناوبراو، رۆژ لەگەڵ رۆژ لە نیگەرانییەکانی کۆماری ئیسلامی زیاد دەکردو لە ئاکامدا بوو بە هۆی ئەوەیکە مەلاکانی دەوڵەتی لە قوم فتوای کوشتنی دادستانو دادوەرەکانی دادگایان دەرکرد.

بەشی یازدەهەم: حوکمی گرتنی فەلاحیان

جیا لە شایەتی دانی ئەبولقاسم مسباحی (شایەتی C)و ئەو زانیاریو بەڵگانەی کە لە دەزگا ئەمنییەتی‌یەکانی ئورووپاو ئامریکادا هەبوون، شایەتی دانی دوو کەس لە کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانیش رۆڵێکی دیارو بەرچاوی لە رەوتی دادگای پێراگەیشتن بە جەنایەتی میکۆنووس دا گێڕا. سەرەتا شایەتی دانی ئاغای "گرونیروال"، بەرپرسی بەشی پێوەندیدار بە ئێران لە دەزگای دژی ئیتلاعاتی ئاڵمان.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای "گرونیروال" کاتێك کە رۆیشت، هەرچی پرسیاریان لێ کرد وتی: زۆر بە داخم ناتوانم وڵام بدەمەوە، بە هۆی ئەوەیکە وەزارەتی نێوخۆ مۆڵەتی وڵامدانەوەی بە من نەداوەو ئەمانە نهێنی حکومەتن. لەو کات دا سیاسەتیی ئاڵمان ئەوە بوو تۆمەتبارەکان بگرن‌و کردەوەکە مەحکووم بکەن، بەڵام ناوێك لە کۆماری ئیسلامی نەهێنن.

بێدەنگی ئاغای وال کە لە باری یاسایی‌یەوە نەیدەتوانی زانیاریە نهێنی‌یەکانی وڵاتەکەی (دەوڵەتی ئاڵمان) بدات بە دادگا زۆری نەخایاندو ماوەیەك دواتر لە نامەیەکدا بۆ دادگایی نووسی: یەکێك لە وڵاتانی دۆستی ئاڵمان منی بانگهێشتی ناوەندی زانیاری‌یەکانی خۆی کردەوەو پەروەندەیەکی تایبەت بە کوشتارەکانی میکۆنووس کۆ کردۆتەوە بۆ خوێندنەوە داویە بە من. کاتێك کە ئاغای گرونیروال دوای خوێندنەوەی ئەم بەڵگانەی وڵاتەکەی دۆستی ئاڵمان بۆی دەردەکەوێ کە ئەو زانیارییانە بە تەواوەتی لەگەڵ ئەو بەڵگانەی کە لە دەستی دەوڵەتی ئاڵمان دا بوون وێکدەچن. ئەمجارەیان چونکی زانیاری‌یەکانی وڵاتی خۆی وەدەست نەهێنابوو، بەربەستێکی یاسایی نەبوو بۆ ئەوەی مۆڵەتی پێ نەدا ئەو زانیارییانە بدات بە دادوەرەکانی دادگا.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای گرونیروال لەو بەڵگەیەدا نووسی: بە پێی ئەو ئاگاداریانەی کە ئێمە هەمانە، تیرۆری میکۆنووس کاری دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی‌و وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی ئێرانەو سی حەوتوو پێش لە تیرۆرەکە تیمێك لە ئێرانەوە هاتووە شوێن‌و رێگای تیرۆرەکەی تاوتوێ کردوەو بۆ جێبەجێ کردنی تیرۆرەکە تیمێکی زەربەتی لە ئێرانەوە هاتووەو ئەم کارەی کردوەو لە شەوی رووداوەکەدا سیخوڕی فەلاحیانیش لە رێستوران بووە. واتە ئەم راپۆرتە ئەوەندە وردو دەقیقە کە رەتناکرێتەوە.

شایەتی دانێکی دیکە کە خاڵێکی وەرچەرخان بوو لە دادگای میکۆنووس دا، شایەتی دانی "بیرت ئیشمیت باور" وەزیری رێکخستنی رێکخراوە ئەمنییەتی‌یەکانی دەوڵەتی ئاڵمان بوو.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

"بیرت ئیشمیت باور" دانی بەوەدا نا کە لە سەفەرەکەی عەلی فەلاحیان لە ئۆکتۆبری ساڵی 1992 بۆ ئاڵمان، فەلاحیان داوای لێکردوە پێش بە دەسپێکردنی دادگای میکۆنووس بگیرێ.

لە بەشێك لە یادداشتەکانی دەفتەری سەدر ئەعزەمی ئاڵمان سەبارەت بە چاوپێکەوتنی ئایەتوڵڵا فەلاحیانو وتووێژی لەگەڵ ئیشمیت باوردا هاتووە:

فەلاحیان بە ئیشمیت باور دەڵێ: ئێران زۆری یارمەتی ئاڵمان داوە، بۆ وێنە شوێنەواری لەسەر "حمادی"یەکان دانا بۆ ئەوەی بارمتەکانی ئاڵمان رزگار ببن. لە بەرانبەردا ئێران چاوەڕوانی لە ئاڵمان ئەوەیە پێش بە بەڕێوەچوونی دادگای جینایی لە بێرلین بگرێت کە بە نارەوا ئێرانی تێدا تاوانبار کراوە.

لە راپۆرتێکی سەدرئەعزەمی ئاڵمان دا هاتووە: ئیشمیت باور داواکەی فەلاحیانی رەتکردەوە. فەلاحیان دوای ئاماژەکردنی دووبارە بە یارمەتی‌یەکانی ئێران بە ئاڵمانو دانی هێندێك پێشنیار بە ئاڵمان، پێی لەسەر ئەوە داگرت کە: ئاڵمان دەبێ شوێن لەسەر دادگای میکۆنووس دابنێ. لەم کاتەدا پارێزەرەکانی کازمی دارابی کازرونی لە رێکەوتی 18 مەی 1995دا خوازیاری شایەتی دانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران "واواك" بوو لە دادگا. فەلاحیان لە شایەتی دانەکەیدا کە بۆ دادگای ناردبوو هەر شێوە پێوەندی‌یەکی کازمی دارابی کازرونی لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی رەتکردەوەو تەنانەت پێوەندی جەوادیو مورتەزا غولامی کە لە باڵوێزخانەی ئێران لە بۆن کاریان دەکردو هەروەها پێوەندی ئیمامی فەراهانی "سەرکونسولگەری بێرلین"ی لەگەڵ کازم دارابی رەتکردەوە. بەردەوام لە دادگا ناوی ئایەتوڵڵا فەلاحیان دووپات دەبۆوەو لە شایەتی‌دانە سەرەکی‌یەکاندا ناوی فەلاحیان لەسەرووی هەموو ناوانەوە بوو، هەمووی لێکۆڵینەوەکان سەبارەت بە چۆنیەتی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە بەناوی کەسێك کۆتایی پێدەهات، ئەویش ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان بوو. لە ئاکامدا لێکۆڵەری دیوانی بەرزی فدراڵ لە ئاڵمان لە رێکەوتی 14ی مارسی 1996دا حوکمی گرتنو قۆڵبەسکردنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکرد.

وەزیری رێکخراوە ئیتلاعاتیو کاروبارە ئەمنییەتی‌یەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، عەلی فەلاحیان لە دایکبووی ساڵی 1949 لە نەجەف ئاباد، شوێنی خزمەتو ژیان لە تاران. زانیاری‌یەکی زیاتر سەبارەت بە فەلاحیانو شوێنی ژیانی لەدەست دا نیە، دەبێ بنێردرێتە زیندانی کاتی. ناوبراو بە توندی گومانی لەسەرە کە لە رۆژی 17ی سێپتامبری 1992 لە بێرلینو بە هاوکاری هێندێك کەسی دیکەو بە نیازی پەستو خراپو بە کەڵك وەرگرتن لە کەرەسەی مەترسی‌دار، چوار کەسیان تیرۆر کردوەو هەوڵی کوشتنی کەسێکی دیکەی داوە. ئەم تاوانە بە پێی مادەکانی 211و 25ی بەندی 2، 23و25ی یاسای کەیفەری فدراڵ بە جینایەت ناوزەد دەکرێ.

دوکتور ولف دادوەری دیوانی بەرزی وڵات ئەم حوکمەی تەئید کردوو لە دەربڕینی راوبۆچوونی خۆی وێڕای ئاماژە بە رەوتی لێکۆڵینەوەکانو خستنە ژێرفشاری شایەتەکان لە لایەن کۆماری

ئیسلامیو بۆچوونی کارناسانو هەروەها هێندێك ئاماژە بە قسەکانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە تلوێزیۆنی دەوڵەتی ئێران لە ڕێکەوتی 30 ئووتی 1992، نووسی:

بە پێی ئەو زانیاری‌یانەی لە دەست دایە، ئیمکانی جیدی هەیە کە تاوانبار فەلاحیان، دەست بداتە جەنایەتێکی زیاتر. تیرۆری دیپلۆماتی پێشووی ئێران کازم ڕەجەوی لە 24ی ئاوریلی ساڵی 1990 لە دەورووبەری ژنێف، تیرۆری سەرۆك وەزیری پێشووی ئێران بەختیار لە 6ی ئووتی ساڵی 1991 لە دەورووبەری پاریس، تیرۆری نەقدی بەڕێوەبەری شورای میللی مقاومەتی ئێران لە 16ی مارسی 1993 لە ڕۆم، هەر هەموویان لە کاتی کارکردنی فەلاحیانو بە پێی بەڵگەکان لە کاتی بەرپرسایەتی ئەو لە وەزارەتخانەکەیدا کە ناوبرا سەرۆکایەتی‌یەکەی لەسەرشان بوو بەڕێوە چوون. بە هۆی قورسی تۆمەتەکان، بڕیاری گرتنی بە باش دەزانرێ.

دوای دەرکردنی حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانو روون بوونەوەی ئەو مەسەلانەی کە لە دادگادا هاتنە گۆڕێو سەرکەوتنی دادستان لە سەلماندنی تاوانبار بوونی فەلاحیان لە ئیدیعانامەکەیدا لەسەر ئەوەیکە تیرۆری میکۆنووس لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە بەڕێوە چووە، لە ئێران خۆپیشاندانێك دژ بە ئاڵمان ڕێکخراو هێندێك لە مەلاکان فتوای کوشتنی دادستانو دادوەرەکانیان دەرکرد.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

دوای ئەوەیکە دادستان باسی لە کۆمیتەی تایبەت کرد وتی: وەلی فەقیە، عەلی خامەنەیی، سەرۆك کۆمار، ڕەفسەنجانیو ناوەکانی دیکە کە لە بڕیاری تیرۆری میکۆنووس دا ڕۆڵیان هەبووەو بە پەسندی ئەوان بووە کە لە بواری حوکمی دەوڵەتیو یاسایی لە ئێران خۆپیشاندانی جۆراوجۆربە دژی ئەم "کیفرخواست"ەیان ڕێکخستوەو لە قوم فتوا بۆ کوشتنی دادستان دراوە. بە دوای ئەوانەدا لە هەموو لایەك ڕەخنەیان لە دژکردەوەو هەڵوێستی سەدرئەعزەمی ئاڵمانی گرت، بەڵام ئەم مەسەلەیە کاری نەکردە سەر ساغبوونەوەی دادستانی.

بەشی دوازدەهەم: حوکمی دادگا

لەپەنای شایەتی‌دانەکانی ئیشمیت باورو گێرنونێروال، کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانو ئەبولحەسەنی بەنی‌سەدر، سەرکۆماری پێشووی ئێرانو ئەبولقاسم مسباحی، کاربەدەستی ئەمنییەتی پێشووی کۆماری ئیسلامیو ڕۆڵی زۆرگرینگی ڕاگەیەنەگشتی‌یەکانی ئاڵمان، کە ڕۆڵێکی بەرچاویان لە بەروپێشچوونی دادگای بەرزی بێرلین دا هەبوو، نابێ ڕۆڵی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلینمان لەبەرچاو ون بێ.

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

هەواڵنێری زۆر تێکۆشەرو هەڵسووری ئێرانیمان هەبوو کە بە وردی بەیانیانو ئێواران، لە کۆبوونەوەکانی دادگا ورددەبوونەوەو بەردەوام لە رۆژنامە ئێرانی‌یەکانی سەرانسەری دونیادا راپۆرتیان لێ بڵاودەکردنەوە. جێی سەرسوڕمان بوو. ئەم هەموو هاوڕێیەهاوبەشە لە ماوەی چوار ساڵدا. هەروەها تیمێکی بچووك پێك هاتبوو کە 24 کاتژمێرە کاریان دەکردو لەگەڵ من لە پێوەندیدا بوون. ئەم تیمە سەربەخۆ کاریان دەکردو خەریکی کۆکردنەوەی بەڵگەو هەواڵ بوون بۆ دادگا. ئەم کارە کاربەدەستانی دادگای هێنایە سەر ئەو باوەڕە کە ئەم مەسەلەیە تیمێکی زۆر هەڵسووڕی هەیە کە بە هیچ شێوەیەك دەستبەردار نین.

یەکێك لەو یارمەتی‌یانەی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین بە دادگای میکۆنووسیان کرد، ئاگادار کردنەوەی دادستان بووە لەو هەواڵانەی کە لە رۆژنامەی "انقلاب اسلامی در هجرت"دا سەبارەت بە بەڕێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووس چاپو بڵاو ببۆوە. وەرگێڕانی ئەم هەواڵەو پێشکەش کردنی بە دادگا بوو بە هۆی ئەوەیکە دادستان داوا لە بەنی‌سەدر بکات بۆ شایەتی دان، کە ئەم شایەتی‌دانەی بەنی‌سەدر بوونی شایەتی C "ئەبولقاسم مسباحی" لە دادگای لێکەوتەوە. لە نێو ئەم مرۆڤە هەڵسوورانەدا پێویستە ئاماژە بە ناوەکانی مێهران پایەندە،عەباس خوداقولی‌و حەمید نەوزەری بکەین. لە ئاکامدا دادگا دوای نزیك بە پێنج ساڵو بەڕێوەچوونی دووکۆبوونەوە لە حەوتوودا‌و بیستنی شایەتی دانی 180 کەس کە دوو لە سێی شایەتی‌یەکان بە قازانجی تاوانباران بوونو هەروەها تاوتوێ کردنی دەیان هەزار لاپەڕە بەڵگەو شایەتی دانو بیستنی بەرگریی 12 کەس لە پارێزەران، حوکمی خۆی دەرکرد.

هەروەك باسکرا پێش لە دەرکردنی دواین حوکمی دادگا لە ئاوریلی 1997دا دادستانی دادگا حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکردبوو، حوکمێك کە تەئیدیەی دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانیشی لەسەر بووو تا ئێستاش لە جێی خۆیدایە. حوکمی دادگا 400 لاپەڕەیە. لە بەشیچکی ئەم حوکمە درێژەدا هاتووە:

بەشێك لە دادگای حوکمی بێرلین:

دوای تاوتوێکردنی هەموو بەڵگەکان بەو ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بووەو نە بە هۆی ناکۆکی نێوخۆی لایەنە ئۆپۆزیسیۆنەکان بەڕێوە چووە، بەڵکو راست بە سەرنجدان بە بەڵگەکان، رێبەرایەتیی سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستەمی دەسەڵاتدارەتی‌دا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەوەیە بوون. تاوانباران نە قوربانیانی خۆیان دەناسی‌و نە پێوەندی‌یەکی شەخسی‌و تایبەتیشیان لە گەڵیاندا هەبوو. بەڵکو ئەم تیرۆرە بە هۆی بەستراوەیی تاوانباران بە سیستەمی سیاسیی ئێرانو مەئموور بوون لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتی‌و ئەمنییەتی ئێرانەوە بەڕێوەچووە. کازمی دارابی، یوسف ئەمین، عەباس راحل‌و ئەوانی دیکە وەك مۆرەکانی حیزبوڵڵایی بەستراوە بە نیزامی سیاسیی ئێرانوبە بڕیاری کاربەدەستانی سەرترەوە ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە.

کەوابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسی‌یە، چونکی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە پشت ئەم تیرۆرەوەیەو ئەم تیرۆرە، تیرۆریزمی دەوڵەتی‌یە.

حوکمی دادگای بێرلین نەتەنیا دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێرانی وەك نیزامێکی جینایەتکار ناوزەد کردوە کە کاربەدەستانی پایەبەرزی ئەو ـ بە پێی وتەی دادگا ـ لە نزمترین رادەی ئەخلاقی‌دا کار دەکەن‌و لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بەروپێش بردنی ئامانجەکانیان کەڵك وەردەگرن. بەڵکوو راشکاوانە ناوی رێبەرانی کۆماری ئیسلامیشی هێناوە.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئەوەیکە لە کۆی ئەم 400 لاپەڕەدا دیارو بەرچاوە، بەشێکە کە پێیوەندی بە رۆڵی کۆماری ئیسلامی‌یەوە هەیەو لەوێدا زۆر روون‌و راشکاوانە هاتوە کە: کۆماری ئیسلامیی ئێران بەرپرسی ئەم تیرۆرەیەو رێبەرانی ئەم رێژیمە لە کۆمیتەی تایبەت دا بوون‌و بەشداری بڕیارەکە بوون وەك: رێبەری ئایینی نیزام‌و سەرۆك کۆمارو رێبەرانی دیکەو ئەوەیکە ئەمانە بۆ مەبەستی ئەم تیرۆرە هۆکاری ئایینی پێشکەش دەکەن، هۆکارێکی بێ بنەمایە، هۆکاری ئەوان بۆ بەرێوەبردنی ئەم تیرۆرە تەنیاو تەنیا مەبەستی سیاسی لە پشتە بۆ پاراستنی دەسەڵاتی سیاسیی خۆیان.

بەڵام دادوەرانی دادگای بەرزی بێرلین جیا لە جینایەتی ریستورانی میکۆنووس، تیشکیان خستە سەر هێندێکی دیکە لەو تێرۆرانەی کە لە لایەن کۆماری ئیسلامی‌یەوە ـ لە دەرەوەی وڵات ـ بەرێوە چوون. ئەو تیرۆرانەی کە لە باری تەداروکاتی یان عەمەلیاتی‌یەوە پێوەندی‌یان بە بڕیاردان‌و بەرێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووسەوە هەبوو. هەڵسەنگاندنی چاودێران‌و شکایەتکەرانی تایبەتی، لە حوکمی دادگاو چۆنیەتی بەرێوەچوونی چۆنە؟

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

بە سەرنجدان بەوەیکە دەوڵەتەکان ناچارن لەسەر هێندێك مەسەلە راوەستن حوکمی دادگا لەوە روون‌و لێبڕاوانەتر نابێ. بەڵام لە هیچ کوێی ئەم حوکمەدا مرۆڤ هەستی بەوە نەدەکرد کە راوەستان‌و پەردەپۆشی‌یەك هەبێ. دادستان زۆر بەهێزوبە ورەوو زیرەکی‌یەوە کاری دەکردو من دوای یەك ساڵ بەوەم زانی کە لەم دادگایەدا تەنیانیم‌و هیوای ئەوەیکە دادگا بە ئاکامێك بگا زۆر لەسەرێیە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

دەزگای دادوەری ئاڵمان نیشانی‌دا کە لە بەرانبەر سیاسەت دا سەر نوی ناکات. دادستانێك هەبوو کە تەنانەت لە بەرانبەر زەختە دەروونی‌یەکان دا خۆی رادەگرت. نە دادگاو نە دادستان لە بەرانبەر گوشارەکانی ئێران‌و ئاڵمان دا کۆڵیان نەدا. تەنانەت ئەو کاتەش کە فتوای کوشتنی دادستانیان لە قوم دەرکرد.

پەرویز دەستماڵچی دەڵی:

بە بۆچوونی من حوکمی دادگای میکۆنووس یەکێك لە بەڵگەدارترینو بەئیعتیبارترین بەڵگەکانە لە پێوەندی لەگەڵ تیرۆریزمی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دا. چونکی لەسەر بنەمای راپۆرتەکانی پێوەندیدار بە رێکخراوە ئیتلاعاتیو دژە ئیتلاعاتییەکانی ئاڵمانو هەروەها لەسەر بنەمای لێکۆڵینەوەکانی دادستانی ئاڵمانو دەیانو دەیان راپۆرتی دیکە دراوەو پشت بە هەمووی ئەمانە دەبەستێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

بەڕاستی دادگا دەیەویست بەرەوپێش بڕواتو هەم دادستانو هەم دادوەر مرۆڤگەلێکی ئازاو خۆشەویست بوون کە دەیانویست بە دوای مەسەلەکەدا بچنو ئێستا هەر وەك من ئاگادارم دادستانی میکۆنووس بەدوای مەسەلەکەوەیە. ئەوەیکە لە حوکمی دادگادا بەناوی تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێ، بۆ دادگا سەلمێنراو دادگا حوکمی مێژوویی خۆی راگەیاند.

بەشی سێزدەهەمو کۆتایی:پچڕانی پێوەندی وڵاتانی ئوروپاییو خۆرێکخستنی نوێی کۆماری ئیسلامی

دوای دەرچوونی حوکمی دادگای بەرزی بێرلین لە رۆژی 10 ئاوریلی 1997 بۆ مەحکوومکردنی نیزامی کۆماری ئیسلامی بە هۆی دەستێدا بوونی کۆماری ئیسلامیو رێبەرانی پایەبەرزی ئەم دەسەڵاتە لە تیرۆری میکۆنووس دا، دەوڵەتی ئاڵمان 14 کەسی لە مەئموورانی ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی ـ کە لەژێر ناوی کاری دیپلۆماتیك ـ لەم وڵاتەدا خەریکی تێکۆشان بوون، وەدەرنا. لەنێو دەرکراواندا دەتوانین ئاماژە بە ناوەکانی: حسێن موسەویان، باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی لە ئاڵمانو ئەمانی فەراهانی، کۆنسولی یەکەمی کۆماری ئیسلامی لە بێرلین بکەین. وڵاتانی ئورووپای رۆژئاواش دەسبەجێ پێوەندی دیپلۆماتیکی خۆیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا بچڕاند. باڵوێزەکانی خۆیان لە لە تاران بانگ کردەوەو باڵوێزەکانی کۆماری ئیسلامیشیان ناردەوە بۆ تاران. بەڵام دوای ماوەیەك کۆماری ئیسلامی پێوەندی بە وڵاتانی ئورووپاییەوە گرتو بەڵێنی پێدان کە چیدیکە نەیارانی خۆیو جیابیران لە دەرەوەی ئێرانو لە وڵاتانی ئورووپایی تیرۆر نەکاتو تا ئێستاش بەم بەڵێنییەوە وەفادار ماوەتەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

لە 10ی ئاوریلی 1991وە تا بە ئەمڕۆ لە ئورووپای ڕۆژئاوادا کەسانی سەربە ئوپوزیسیۆنی ئێرانو جیابیرانی ئێرانی تیرۆر نەکراون. ئەگەر کاری ئەوان نەبووە بۆ بەڵێن دەدەن کە ئەمجارەیان نەیکەنو بۆچی دوای بەڵێنی‌یەکەی ئەوان هیچ شتێك روو نادا، یان ئەو ئیدیعایەیان کە ئەوە کاری هێندێك تیمی سەرەڕۆ بووە. باشە ئەگەر ئەمە کاری هێندێك تیمی سەرەڕۆیە، کۆماری ئیسلامی هەر بەڵێنی بۆ دەداو پاشان ئەم تیمە سەرەڕۆیانە دەرۆنو کاری خۆیان دەکەن. تەواوی ئەمانە سەلمێنەری ئەوەن کە نە سەرەرۆیی‌یەك لە ئارادا بووە، نە شتێکی دیکە، بەڵکوو کارو بڕیاردانەکان زۆر کۆکراوەو بە دیسیپلین لە لایەن بەرزترین کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی‌یەوە بەڕێوە چووە.

بە وتەی هێندێك لە راڤەکارانو چاودێرانی سیاسیی ئێرانیو غەیرە ئێرانی، دەرچوونی حوکمی مێژوویی‌و بێ‌وێنەی دادگای بەرزی بێرلین بوو بە هۆی خۆڕێکخستنی نوێی سیاسیی کۆماری ئیسلامی. بە واتایەکی دیکە لە سیاسەتی کۆماری ئیسلامیدا گۆڕانێك پێکهات. ئەم گۆڕانە سیاسی‌یەو دانی پۆستی سەرۆك کۆماری بە حوجەتولئیسلام محەممەد خاتەمی‌ش، بە پێی قسەکانی سەعید حەجاریان کە وەك تیئۆریسیەنی ریفۆرمخوازی ناسراوە، لە ناوەوەی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی وڵات دا گەڵاڵە رێژیی بۆکرا. خودی ئاغای حەجاریان کە دوای ماوەیەك لە لایەن مۆرەیەکی حیزبوڵڵایی‌یەوە تیرۆر کرا، بەڵام لە کوشتن رزگاری بوو، لەگەڵ ئەبولقاسم مسباحی "شایەتی C" یەکێك بوو لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

کاتێك کە حوکمی دادگای میکۆنووس لە 10ی ئاوریلی 1997 لە لایەن دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانەوە لە رۆژی 9ی دیسامبری 1998 پەسند کرا، محەممەد خاتەمی پۆستی سەرۆك کۆماری وەرگرتبووو گۆڕانی خۆڕێکخستنی کۆماری ئیسلامی لە شێوەکاری ئەم رێژیمە هیوایەکی لەنێو ئورووپایی‌یەکاندا پێکهێنا. دادگای بەرزی بێرلین تا رادەیەك هەموو رەهەندەکانی تیرۆری میکۆنووسی روون کردەوە، هەر لە چۆنیەتی گەڵاڵە رێژی تیرۆرەکەوە تا تەداروکاتو عەمەلیاتو ناسینی بڕیاردەرانو بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە. بەڵام نەیتوانی سەبارەت بە مەسەلەیەك بە ئاکامێکی روونو ئاشکرا بگات. ئەویش دیاری کردنی شووناسی کەسێك بوو کە وەك سیخوڕو "خبرچین"ی وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کاری کردو کۆبوونەوەی رێبەرانی کوردی بە ئاگاداری ئەوان گەیاند.

شۆهرە بەدیع دەڵێ:

تەنیا مەسەلەیەکی تایبەت بوو کە ئێستاش ئاواتی منە روون بێتەوە، ئەویش مەسەلەی سیخوڕ یان ئەو کەسەیە کە ئەم کۆبوونەوەیە بە ئاگاداری تیرۆریستان گەیاندو ئەم خۆشەویستانەمان تیرۆر کران.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

من پێم وایە ئەم رووداوە بێ بوونی سیخوڕێك راستەوخۆ یان ناراستەوخۆ لە نێوماندا رووی نەدەدا، واتە تەنانەت کۆبوونەوەی ئەم 9 کەسە نەیدەتوانی ئاوەها پێك بێت. ئامانجی تیرۆر لەو کاتەدا هەیئەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو، ئێمە نەبووین. من لەسەر ئەو باوەڕەم کە دەبێ سیخوڕەکە لەنێو ئێمەدا بووبێ.

لە نێو ئامادەبووانی ریستوررانی میکۆنووس دا یەکێك لەو کەسانەی رزگاری بوو، عەزیز غەفاری، خاوەنی ریستورانەکە بوو. غەفاری دوای روودانی میکۆنووس بێرلینی بەجێ هێشتو چوو بۆ "دۆسیلدێرف"و لە ساڵی 1997ەوە لە نێوان ئێرانو ئاڵماندا هاتوچۆی بازرگانی دەکا. مەسعوود میرراشدو ئەسفەندیار سادق زادە تا ئێستاش لە ئاڵمان دەژین، بەڵام ئێمە نەمانتوانی لەگەڵ هیچ کام لەم سێ کەسە پێوەندی بگرین. موجتەبا ئیبراهیم زادەو پەرویز دەستماڵچیش کە گێڕانەوەی رووداوەکەتان لێ بیستن، لە ئاڵمان دەژینو لەوێ کار دەکەن. بەلام لە نێو تاوانبارانی دادگا: یوسف ئەمین کە هاوکاری پۆلیسی ئاڵمانی کردبووو زانیاریەکی گرینگی سەبارەت بە رەوتی تەداروکاتی تیرۆری میکۆنووس داوە بە پۆلیس، ساڵی 1999 لە زیندان ئازاد دەکرێو دەنێردرێتەوە بۆ لوبنانو دەڵێن هەر لەوێ کوژرا. کازمی دارابی کازرونی کە بە زیندانی هەتاهەتایی مەحکووم کراوە ئێستاش لە زیندان دایەو هەر چەند دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی چەند جارێك خوازیاری گۆڕینەوەی لەگەڵ هێندێك لە زیندانیانی لوبنان بووە، بەڵام نەیتوانیوە رەزامەندی دەوڵەتی ئاڵمان وەدەست بێنێ. بنەماڵەی کازمی دارابی بەردەوام بۆ دیتنی ئەو لە ئێرانەوە سەفەری ئاڵمان دەکەنو ماوەیەك لەمەوپێش روون بۆوە کە دارابی لە زیندان دا بە شێوەی نایاسایی لە تەلەفۆنی موبایل کەڵك وەردەگرێ. بەرپرسانی زیندان باسی ئەوە ناکەن کە ئەو تەلەفۆنە چۆن گەیشتۆتە دارابیو پێوەندی گرتنەکانی دارابی بەم مۆبایلە لەگەڵ کێیە لە ناوەوەو دەرەوەی ئاڵمان. عەباس راحل کە تیری خەلاسی بە قوربانیانەوە ناوە بە حەبس مەحکووم کراوەو چاوەڕوانی ئەوە ناکرێ کە قەت رزگار بکرێ. عەبدولڕەحمان بەنیهاشمی کە بە دەستڕێژی تیربار رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی تیرۆر کردو دەستی لە کوشتنی کەسانێکی دیکەش دا هەبووە، ئێستا لە ئێرانەو یەکێکە لە ئەندامە بەرچاوەکانی حیزبی مۆئتەلەفەی ئیسلامییە. حسێن موسەویان باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان سوێندی خواردبوو هیچ ئاگاداریەکی لە رەوتی تیرۆرەکە نیەو پاشان لە دادگا روون بۆوە کە لە تەداروکاتو رێکخستنی هێندێك لە عەمەلیاتی تیرۆرەکانی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپادا دەستی هەبووە، تا ماوەیەك لەمەوپێش ئەندامی هەیئەتی وتووێژی کۆماری ئیسلامی بووە لە رێکخراوی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆم.

نزیك بە دە ساڵ دوای تیرۆری میکۆنووس، دەوڵەتی ناوچەیی بێرلین بە پێشنیاری ئێرانییەکانی دانیشتووی بێرلینو بە هەوڵی ئەوان بڕیاریدا تابلۆیەکی بیرەوەری لەو رووداوە لەبەردەم ریستورانی میکۆنووس دا دابنێ. باڵوێزی ئێران نامەیەکی زۆری بۆ وەزارەتی کاروباری ئاڵمان نووسیو پێوەندییەکی زۆری لەگەڵ کاربەدەستانی ناوچەییو شارەوانی بێرلین گرتو لە ئاکامدا توانی لە هێنانی ناوی رێکخراوی ئەمنییەتی ئێران لەسەر تابلۆکە پێشگیری بکات. لە تابلۆی

بیروەری قوربانیانی میکۆنووس دا بە جێی ڕێکخراوی ئەمنیەتی ئێران وەك بەڕێوەبەری جینایەتەکە ناوی کاربەدەستانی پێشووی کۆمار ئیسلامی هاتووە.

پێویستە بوترێ کە ناوی ئەم زنجیرە راپۆرتە واتە " لە بێرلین هێشتا دادوەر هەیە" (در برلین هنوز قاضی هست)مان لە چیرۆکێکی ئوستورەیی وەرگرتووە کە لە ئاڵمان دا بەناوبانگەو حەمید نەوزەری بۆ ناوی کتێبێکی کەڵکی لێ وەرگرتووە.

..

سەرچاوە: کوردستان مێدیا

...

www.peshmergekan.com